

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

**ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ, ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ -
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ, ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ**

*«Το Μονόγραμμα: Μια διαφορετική διαδραστική
αφηγηματική προσέγγιση στο έργο του Οδυσσέα Ελύτη»*

ΕΙΡΗΝΗ ΨΥΧΟΓΙΟΥ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΙΡΗΝΗ ΨΥΧΟΓΙΟΥ

A.M.: 5052202303052

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Ροϊνιώτη Ελίνα

Ναύπλιο 2026

Υπεύθυνη Δήλωση Φοιτήτριας

Με πλήρη επίγνωση των συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων, και γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα και ενυπογράφως ότι η παρούσα εργασία με τίτλο «Το Μονόγραμμα: Μια διαφορετική διαδραστική αφηγηματική προσέγγιση στο έργο του Οδυσσέα Ελύτη» αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές από τις οποίες χρησιμοποίησα δεδομένα, ιδέες, φράσεις, προτάσεις ή λέξεις, είτε επακριβώς (όπως υπάρχουν στο πρωτότυπο ή μεταφρασμένες) είτε με παράφραση, έχουν δηλωθεί κατάλληλα και ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Αναλαμβάνω πλήρως, ατομικά και προσωπικά, όλες τις νομικές και διοικητικές συνέπειες που δύναται να προκύψουν στην περίπτωση κατά την οποία αποδειχθεί, διαχρονικά, ότι η εργασία αυτή ή τμήμα της δεν μου ανήκει διότι είναι προϊόν λογοκλοπής.

*Ευχαριστώ όλους όσους με στήριξαν,
σε αυτό μου το εγχείρημα.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ABSTRACT	6
1. Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ	9
1.1. Σύντομο βιογραφικό του Οδυσσέα Ελύτη.....	9
1.2. Ο ρόλος του στη Νεοελληνική ποίηση και η γενιά του '30.....	10
2. Η ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ	13
2.1. Μορφή και γλωσσικό ύφος.....	13
2.2. Η σύνδεση με τον Ελληνικό πολιτισμό και το τοπίο.....	14
2.3. Στοιχεία Υπερρεαλισμού και Λυρισμού.....	15
3. ΤΟ «ΜΟΝΟΓΡΑΜΜΑ»	18
3.1. Γενικά στοιχεία και πληροφορίες.....	18
3.2. Ανάλυση IV.....	19
4. ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΗ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	21
4.1. Αφήγηση σε τρίτο πρόσωπο.....	21
4.2. “Chekhov's gun” ως αφηγηματική τεχνική.....	22
4.3. “Flashbacks” ως αφηγηματική τεχνική.....	23
4.4. “Branching Narrative” - Δύο τέλη της ιστορίας.....	25
5. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΚΟΜΜΑΤΙ	27
5.1. Plotline.....	27
5.2. Περίληψη της ιστορίας.....	28
5.3. Συμβολισμοί στην ιστορία.....	29
5.4. Το ποίημα και η δημιουργία του.....	30
6. ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑΤΙ	33
6.1. Η πλατφόρμα του twine.....	33
6.2. Σχεδιασμός κειμένου στο twine.....	33
6.3. Φωτογραφικό υλικό.....	35
6.4. Ακουστικό υλικό.....	37
7. ΕΠΙΛΟΓΟΣ	39
8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	40
9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	43
i) Το Μονόγραμμα.....	43
ii) Φωτογραφίες.....	51

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία αποτελεί μία διαδραστική αφηγηματική προσέγγιση βασισμένη στο ποίημα του Οδυσσέα Ελύτη, *το Μονόγραμμα*, και δομημένη στην πλατφόρμα του twinery.org με συνδυασμό ψηφιακών μέσων και δημιουργικής γραφής. Η εργασία χωρίζεται σε δύο κύρια μέρη, το θεωρητικό κομμάτι και το δημιουργικό κομμάτι. Το θεωρητικό μέρος ξεκινά με την ανάδειξη στοιχείων της ποίησης του Ελύτη, την ποιητική του πορεία, τον υπερρεαλισμό στα έργα του και συνεχίζει με την ανάλυση του ποιήματος, *το Μονόγραμμα*, και συγκεκριμένα με το IV ποίημα. Στην συνέχεια, αναφέρονται οι αφηγηματικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται στην ιστορία, οι αναδρομές στο παρελθόν, το «όπλο του Τσέχωφ», η αφήγηση σε τρίτο πρόσωπο και η αφήγηση με διακλαδώσεις. Το δημιουργικό μέρος, που είναι και το μεγαλύτερο, αποτελείται από το σχεδιαστικό κομμάτι της ιστορίας, το plotline, την πλατφόρμα του twine και τέλος την ίδια την ιστορία. Η μορφή της ιστορίας είναι μη γραμμική με διακλαδώσεις λόγω των αναδρομών στο παρελθόν και των δύο καταλήξεων της ιστορίας και στελεγχώνεται από κείμενο, φωτογραφίες και ήχους.

Η ιστορία φανερώνει την απότομη αλλαγή στην ζωή της ηρωίδας, της Κλειώς όπου μέσα σε ένα βράδυ καλείται να φύγει από το σπίτι της και να ζητήσει στέγη στην φίλη της, την Ραφαέλα. Όσο προχωράει η ροή της ιστορίας, αποκαλύπτονται στοιχεία για το υπόβαθρο της ηρωίδας, για την σχέση της με τον αρραβωνιαστικό της, αλλά και το γιατί εν τέλει έφυγε από το σπίτι της. Η Κλειώ ακολουθεί μία πορεία κάθαρσης που την οδηγεί προς την λύτρωσή της, αφού η ξαφνική αλλαγή στην καθημερινότητά της, την αναγκάζουν να σκεφτεί, να συνειδητοποιήσει τα συναισθήματά της και να έρθει αντιμέτωπη με την αλήθεια των πραγμάτων. Η λύτρωση αυτή έρχεται με την βοήθεια του ποιήματος του Οδυσσέα Ελύτη, *το Μονόγραμμα*, της φωτογραφικής κάμερας της ηρωίδας και της πόλης του Ναυπλίου. Μέσω αυτών, η Κλειώ θυμάται, μαθαίνει ξανά την πόλη της και ουσιαστικά ξαναγεννιέται. Η ηρωίδα φτάνει στο σημείο να δημιουργήσει η ίδια το δικό της ποίημα, επηρεασμένη από *το Μονόγραμμα* και τέλος να αποσυνδεθεί από όλα όσα την κρατούσαν πίσω. Εν κατακλείδι, η ιστορία τελειώνει με δύο επιλογές: το καλό και το κακό τέλος. Έτσι λοιπόν, δίνεται η επιλογή στον θεατή - αναγνώστη να διαλέξει ο ίδιος το τέλος της ιστορίας.

Η πρωτότυπη αυτή διαδραστική ιστορία βρίσκεται σε αρχείο στο google drive (https://drive.google.com/file/d/1F0yr_CJIITN0E9Pcff5WgkkM3ITR5gyl/view?usp=sharing) αλλά και στο site της [ich.io](https://irenepsv.itch.io/sunrise-from-the-ashes) με link (<https://irenepsv.itch.io/sunrise-from-the-ashes>), και στις δύο περιπτώσεις, το αρχείο zip θα πρέπει να «κατέβει» για να μπορέσει η ιστορία να λειτουργεί σωστά.

Λέξεις - κλειδιά: Μονόγραμμα, Οδυσσέας Ελύτης, Δημιουργική Γραφή, Διαδραστική Ιστορία, Twine, Αναδρομές στο Παρελθόν, Οπτικοακουστικά Μέσα.

ABSTRACT

This essay is an interactive narrative approach based on the poem *Monogram* by Odysseas Elytis and structured on the twinery.org platform with a combination of digital media and creative writing. This essay is separated into two main parts, the theoretical part and the creative part. The theoretical part begins with the highlighting of elements of Elytis' poetry, his poetic career and surrealism in his works and continues with the analysis of the poem, *Monogram*, and specifically with the IV poem. Then, the narrative techniques that are used in the story are mentioned, the flashbacks, the "Chekhov's gun", the third-person narration and the branching narrative. The creative part, which is also the largest, consists of the design part of the story, the plotline, the twine platform and finally the story itself. The form of the story is non linear with branches due to the flashbacks and is staffed by text, photographs and sounds.

The story reveals the abrupt change in the life of the heroine, Cleo, where in one night she is called upon to leave her home and seek shelter with her friend, Rafaela. As the story progresses, elements are revealed about the heroine's background and her relationship with her fiancé, and why she ultimately left her home. Cleo follows a path of catharsis that leads her to her redemption, since the sudden change in her daily life forces her to think, to realize her feelings, and to face the truth. This redemption comes with the help of the poem the *Monogram* by Odysseas Elytis, of her camera and the city of Nafplio. Through them, Cleo remembers, learns again about her city, and she is essentially reborn. The heroine reaches the point of creating her own poem, influenced by *Monogram* and finally disconnecting from what was holding her back. In conclusion, the story ends with two options: the good and the bad ending. Thus, the viewer - reader is given the option to choose the ending of the story.

This original interactive story is available in a file on Google Drive (https://drive.google.com/file/d/1F0yr_CJIITN0E9Pcff5WgkkM3ITR5gyl/view?usp=sharing)

and on the [ich.io](https://irenepsv.itch.io/sunrise-from-the-ashes) site with the link (<https://irenepsv.itch.io/sunrise-from-the-ashes>). In both cases, the zip file must be "downloaded" in order for the story to work properly.

Keywords: Monogram, Odysseas Elytis, creative writing, interactive story, twine, flashbacks, audiovisual media.

1. Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ

1.1. Σύντομο βιογραφικό του Οδυσσέα Ελύτη.

Ο Οδυσσέας Ελύτης γεννήθηκε ως Οδυσσέας Αλεπουδέλης στις 2 Νοεμβρίου του 1911 στο Ηράκλειο Κρήτης και απεβίωσε στις 18 Μαρτίου του 1996 στην Αθήνα. Το 1914 η οικογένεια Αλεπουδέλη εγκαταστάθηκε στην Αθήνα λόγω της μεταφοράς των εργοστασίων σαπυνοποιίας και πυρηνελαιουργίας του πατέρα του Ελύτη. Ο Ελύτης περνάει τα καλοκαίρια του σε νησιά της Ελλάδας και εμπνέεται από την φύση, την θάλασσα και τα ελληνικά τοπία. Το 1929 γράφει τα πρώτα του ποιήματα επηρεασμένος από τον Καβάφη. Έπειτα τον Οκτώβριο 1930 περνάει στην Νομική σχολή Αθηνών και ξεκινάει τις σπουδές του, τις οποίες όμως θα διακόψει το 1936 για να καταταγεί στο στρατό.

Το 1935 κυκλοφορεί το περιοδικό «Νέα γράμματα» και ο Ελύτης γνωρίζει τον Ανδρέα Εμπειρίκο και έρχεται σε επαφή με τον κύκλο του περιοδικού. Εκείνοι μετά από μία συγκέντρωση στοιχειοθετούν κρυφά κάποια από τα χειρόγραφα του Ελύτη και του τα παρουσιάζουν με το ψευδώνυμο «Οδυσσέας Βρανάς» (το επίθετο της μητέρας του). Ο Ελύτης με την σειρά του κάνει προσπάθειες για να αποσυρθούν τα στοιχειοθετημένα του ποιήματα αλλά στο τέλος τον πείθουν για να μείνουν, με αποτέλεσμα τον Νοέμβριο της ίδιας χρονιάς να δημοσιεύεται στο περιοδικό «Νέα γράμματα» η πρώτη του επιλογή ποιημάτων αλλά με το γνωστό ψευδώνυμο που διάλεξε ο ίδιος: Οδυσσέας Ελύτης. Το επίθετο «Ελύτης» το συνέθεσε μόνος του, όπως αναφέρει ο ίδιος, χρησιμοποιώντας τα δύο αρχικά «ελ» διότι οι λέξεις που ξεκινούν από αυτά τα δύο αρχικά του ασκούσαν μία μαγεία όπως οι λέξεις Ελλάδα, ελευθερία, ελπίδα και από μία Ελένη που ήταν ερωτευμένος τότε. Στην συνέχεια, χρησιμοποιεί το «υ» που όπως αναφέρει είναι το πιο ελληνικό γράμμα και κλείνει με την κατάληξη «-της», μία επίσης αρκετά ελληνική κατάληξη και κάπως αρχαιοπρεπής (Ελύτης, 1979, 00:50).

Το 1939 παρατάει τελείως το όνειρο του να πάρει το πτυχίο της νομικής. Το 1940 μεταφράζονται για πρώτη φορά ποιήματά του σε ξένες γλώσσες, συνεχίζει την συγγραφή και την δημοσίευση ποιημάτων ενώ και ο ίδιος μεταφράζει έργα άλλων καλλιτεχνών.

Το 1947 ο Ελύτης προσπαθεί να βγάλει διαβατήριο για να φύγει για την Γαλλία και επιτέλους το 1948 το Υπουργικό Συμβούλιο αποφασίζει να του εκδώσει διπλωματικό διαβατήριο. Στην συνέχεια, από το 1948 και μετά, και ιδιαιτέρως κατά την αναγκαστική του παραμονή στο Παρίσι λόγω της μη ανανέωσης του διαβατηρίου του, ο Ελύτης γνωρίζει και έρχεται σε επαφή με ξένους αξιοσημείωτους καλλιτέχνες του χώρου της λογοτεχνίας, της ποίησης, του θεάτρου και της ζωγραφικής όπως οι Pablo Picasso, Matisse, Albert Camus, JP Sartre, Mario Vitti και Jean Genet. Αφού του χορηγείται ξανά διαβατήριο, ο Ελύτης είναι ελεύθερος να ταξιδέψει τον κόσμο. Το 1960 εκδίδεται επίσημα το «Άξιον Εστί», ένα από τα σημαντικότερα έργα της πορείας του.

Το 1969 αναχωρεί και πάλι για το Παρίσι και αυτοεξορίζεται εκεί ενώ συνεχίζει την συγγραφή ποιημάτων. Στις Βρυξέλλες το 1971 τυπώνεται σε χειρόγραφο μορφή το «*Το Μονόγραμμα*». Τον Δεκέμβριο του 1972 εκδίδεται το «*Το Μονόγραμμα*» η πρώτη ελληνική έκδοση και η πρώτη έκδοση σε στοιχειοθετημένη μορφή από τον Ίκαρο.

Επιπρόσθετα, ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα του Ελύτη είναι η απονομή του βραβείου Νόμπελ λογοτεχνίας στις 18 Οκτωβρίου του 1979 (επίσημη τελετή και απονομή στις 10/12/1979 στην Στοκχόλμη) από την Σουηδική Ακαδημία για «Για την ποίησή του, που με φόντο την ελληνική παράδοση, με αισθηματοποιημένη δύναμη και πνευματική οξύνοια ζωντανεύει τον αγώνα του σύγχρονου ανθρώπου για ελευθερία και δημιουργία» (Δασκαλόπουλος, 1986).

Τέλος, ο Ελύτης υπήρξε εκπρόσωπος της γενιάς ποιητών του '30 μαζί με δεκάδες άλλους σημαντικούς Έλληνες καλλιτέχνες, ενώ μέσω της ποιητής του διαμόρφωσε τον ελληνικό υπερρεαλισμό και την δική του ποιητική γλώσσα (Καραντώνης, 1958).

1.2. Ο ρόλος του στη Νεοελληνική ποίηση και η γενιά του '30.

Ο Οδυσσεάς Ελύτης είναι αναμφίβολα ένας από τους μεγαλύτερους Έλληνες ποιητές. Η ποίηση του Οδυσσεά Ελύτη είναι πολυμορφική καθώς συνδυάζει το τοπικό με το παγκόσμιο στοιχείο και τοπίο. Κύριες εικόνες στα ποιήματά του είναι η φύση, το Αιγαίο, η θάλασσα και γενικότερα τα ελληνικά τοπία. Ο Ελύτης παντρεύει την ποίησή του με το ελληνικό στοιχείο γεννώντας ένα δικό του ιδίωμα που συνδυάζει φιλοσοφία, υπερρεαλιστικά στοιχεία και λυρισμό (Beaton, 1999).

Ο Οδυσσέας Ελύτης αποτέλεσε εκπρόσωπος της γενιάς του '30, δηλαδή τους νέους ποιητές που εμφανίστηκαν και έκαναν τα πρώτα τους βήματα στην ποίηση, στην λογοτεχνία και στην συγγραφή στη δεκαετία 1930 με 1940. Κάποιοι από τους σημαντικότερους ποιητές της γενιάς του '30 είναι οι Γιώργος Σεφέρης, Οδυσσέας Ελύτης, Νίκος Εγγονόπουλος, Ανδρέας Εμπειρικός, Γιάννης Ρίτσος, Νικηφόρος Βρεττάκος, Γιώργος Σαραντάρης και Νίκος Γκάτσος.

Η γενιά του '30 χαρακτηρίζεται από το δίλημά της, μεταξύ της ελληνικής παράδοσης και του ευρωπαϊκού μοντερνισμού. Ήταν ένα δίλημμα επιλογής μεταξύ του ενός κόσμου ή του άλλου, αλλά φυσικά υπήρχε και ο προβληματισμός του συνδυασμού των δύο κόσμων. Ωστόσο στην γενιά του '30 επικράτησε το ελληνικό στοιχείο με τους εκπροσώπους της να παρουσιάζουν διάφορες εκδοχές της Ελλάδας, του τοπίου της αλλά και του ελληνισμού.

Για την γενιά του '30 οποιαδήποτε απόπειρα για ανανέωση και αλλαγή αλλά και πειραματισμών έρχεται αντιμέτωπη με την παράδοση. Η γενιά λοιπόν, πρόβαλε διάφορες εκδοχές της «ελληνικότητας» με το όραμα ή τον εφιάλτη του μοντερνισμού να ταραξεί ποιητικά τους εκπροσώπους της. Το παράδοξο όμως για τους καλλιτέχνες αυτούς είναι ότι ο μόνος τρόπος που είχαν για να μείνουν μοντέρνοι ήταν να παραμείνουν νεωτεριστικά ελληνικοί αφού ο μοντερνισμός επηρέασε την γλώσσα και την λογοτεχνία. Οι περισσότεροι από τους ποιητές όμως θέλησαν να μείνουν υποταγμένοι στην εθνική παράδοση με τον τρόπο για την αξιοποίηση κάτι νέου (Δημηρούλης, 1986).

Όπως αναφέρει και ο ίδιος ο Ελύτης σε συνέντευξή του (1979), υπήρξαν δύο γενιές ποιητών στην γενιά του '30. Η πρώτη είναι αυτή που εμπνεύστηκε κυρίως από τον Σολωμό, όπου ανήκει και ο ίδιος ο Ελύτης και η δεύτερη που εμπνεύστηκε από τον Καβάφη και τον Κάλβο και σε αυτή ανήκει ο Σεφέρης. Ο Σολωμός αποτελεί πυρήνα για τον Ελύτη, όπως ο ίδιος αναφέρει (1979), καθώς η ποίησή του είναι λυρική και διανοητική, μία καθαρή ποίηση. Επίσης αναφέρει ότι θαυμάζει και τον Παπαδιαμάντη καθώς παρουσιάζει τα ελληνικά στοιχεία μέσα από την ορθοδοξία. Σε αντίθεση ο Σεφέρης μέσα από την ποίησή του ακτινοβολεί την σφροσύνη και την παράδοση («Της πατρίδας μου πάλι ομοιώθηκα», 1979).

Η γενιά του '30 αποπειράθηκε να δημιουργήσει έναν νέο μύθο για το πώς βλέπουμε τα ανθρώπινα, μέσα από την κατασκευή μιας νέας «ελληνικότητας».

Ουσιαστικά μετά την Μικρασιατική καταστροφή το 1922, οι ποιητές έψαχναν έναν τρόπο για να ξεφύγουν από την βίαιη πραγματικότητα και βρήκαν τρόπους παραμυθίας. Διαμόρφωσαν το περιβάλλον του ελεύθερου στίχου και του πιο καθημερινού λεξιλογίου ερχόμενοι σε ρήξη με το παρελθόν. Η γενιά ανακαλύπτει την ελληνικότητα και την φύση ενώ στα ποιήματά τους υπάρχει μία δραματικότητα και μία διανοητική σκοτεινότητα.

Εδώ λοιπόν, υπάρχουν οι κύριες διαφορές μεταξύ την ποίηση του Σεφέρη και του Ελύτη. Για τον Σεφέρη η παράδοση ζει και είναι ένας ζωντανός οργανισμός και στην ποίησή του ο Σεφέρης προβάλλει το αδιέξοδο και το τρομακτικό μέλλον. Για τον Σεφέρη το Αιγαίο είναι σκοτεινό και γεμάτο βία και νεκρά σώματα, λόγω της Μικρασιατικής καταστροφής που βίωσε. Ακριβώς αντίθετα βρίσκεται ο Ελύτης και η ποίησή του, καθώς για τον Ελύτη η Ελλάδα και το Αιγαίο Πέλαγος αποτελούν θαύματα και θησαυροί όπου μέσα τους κυριαρχεί το φως η ελπίδα και συμβαίνουν μαγικά πράγματα («Γιώργος Σεφέρης - Οδυσσέας Ελύτης, δύο νόμπελ στην ελληνική ποίηση», 1999).

2. Η ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ

2.1. Μορφή και γλωσσικό ύφος.

Η ποίηση του Οδυσσέα Ελύτη συνδυάζει συμβολικά και υπερρεαλιστικά στοιχεία με λυρικό ύφος. Ο Ελύτης χειρίζεται την ελληνική γλώσσα σαν να είναι ένας ζωντανός οργανισμός, δημιουργώντας τις δικές του τεχνικές και άξονες. Το έργο του Ελύτη καλύπτει ένα μεγάλο φάσμα θεμάτων όπως ο έρωτας, η φύση, η μνήμη και η ιστορία. Το Αιγαίο, η θάλασσα, ο ήλιος, το ελληνικό φως είναι οι κύριες θεματικές ενότητες μέσα στα έργα του. Ο ποιητής δημιουργεί νέες λέξεις, την δική του γλώσσα και βάζει την δική του σφραγίδα στην ελληνική ποίηση. Ο Ελύτης στην ποίησή του ακολουθεί συχνά τα ίδια μοτίβα αλλά δεν επαναλαμβάνεται. Ο ίδιος αποτελεί έναν από τους νεότερους και λίγους εθνικούς ποιητές. Η ποίηση του Ελύτη χωρίζεται σε τρεις κύριες ενότητες και εποχές: Η πρώτη είναι αυτή της φυσιοκρατίας, όπου η γραφή του είναι κυρίως λυρική και διαρκεί περίπου δεκαπέντε χρόνια. Στην συνέχεια ακολουθεί η εποχή της επικής ελληνοκρατείας και λατρείας και τέλος, η τρίτη ενότητα είναι η στοχαστική εμμονή στις δύο προηγούμενες εποχές (Εποχές και συγγραφείς, 2002).

Σύμφωνα με τον Μπαμπινιώτη (1999, p.381), η γλωσσική επικοινωνία, γραπτή ή προφορική είναι από την φύση της «τριτοκοσμική». Αυτό συμβαίνει αφού η γλωσσική επικοινωνία κινείται ταυτόχρονα σε τρεις κόσμους, αυτόν της πραγματικότητας, του νου (σκέψη ή νόηση) και αυτόν της γλώσσας. Πιο συγκεκριμένα, τα όντα, οι έννοιες και οι σημασίες είναι το τρίπτυχο της γλωσσικής επικοινωνίας του ανθρώπου. Με βάση λοιπόν την παραπάνω εξήγηση του Μπαμπινιώτη για την γλωσσική επικοινωνία, ο ίδιος αναφέρει ότι ο Ελύτης είναι ο πιο «θεωρητικός» ποιητής καθώς μιλάει στην ποίηση με ποίηση για ποίηση. Στην συνέχεια αναφέρει και αιτιολογεί λέγοντας ότι ο Ελύτης υπερασπίζεται την ποίηση έναντι της πραγματικότητας, αφού προβάλλει την ουσία και την δύναμη της λέξης, της φράσης, του γράμματος, του λόγου, των σημάτων, των φωνηέντων και των ηχών. Ουσιαστικά ο Ελύτης είναι ένας μάστορας της ελληνικής γλώσσας και χτίζει ένα δικό του ποιητικό είδος (Vitti, 1999, p.383).

2.2. Η σύνδεση με τον Ελληνικό πολιτισμό και το τοπίο.

Βασική άντληση της έμπνευσης του Οδυσσέα Ελύτη αποτελεί η ίδια η Ελλάδα και τα μαγευτικά τοπία της. Εικόνες φύσης και γαλήνης, από τα δάση μέχρι την απέραντη θάλασσα. Κάποια από τα θεματικά μοτίβα που ξετυλίγονται μέσα στα ποιήματα του Ελύτη είναι τα παρακάτω (Vitti, 1999,; Ηλιοπούλου 2011):

• Το φως:

Το φως είναι ένα από τα κυριότερα ποιητικά σύμβολα τα έργα του Ελύτη. Το φως συμβολίζει την ζωή, την κάθαρση, το πνεύμα και την αλήθεια. Η ανάδειξη του φωτός λειτουργεί ως μέσο αναζήτησης της αλήθειας και της ύπαρξης του ατόμου. Το φως δεν είναι μόνο φυσικό αλλά και μεταφορικό, αφού παράγει ενέργεια και γνώση. Ο Ελύτης αναζητούσε το φως, και μέσα από τα έργα του, θέλησε να φέρει στο φως έναν δικό του ιδεατό κόσμο (Vitti, 1999).

• Το Αιγαίο, η θάλασσα και το ελληνικό φυσικό τοπίο:

Ο Ελύτης είναι ο ποιητής της θάλασσας και του ελληνικού τοπίου. Γεννημένος στην Κρήτη με καταγωγή από την Μυτιλήνη και περνώντας τα καλοκαίρια του στις Σπέτσες, ο Ελύτης έχει δημιουργήσει ένα τρίγωνο που μέσα του αντανακλά το Αιγαίο και αυτό φαίνεται και στην ποίησή του. Το Αιγαίο για τον Ελύτη δεν αποτελεί απλά γεωγραφικό σημείο αλλά χώρος πνευματικής ελευθερίας, καθαρότητας, νεότητας και φαντασίας. Τα τοπία του Αιγαίου αντανακλούν την ελληνική ταυτότητα, αλλά και την σύνδεση του ανθρώπου με την φύση. Η ποίηση του Ελύτη δεν είναι μονότονη αλλά γεμάτη ζωή και χρώμα, φρέσκια και σαγηνευτική, όπου ο Ελύτης ψάχνει την ελευθερία μέσα από τα τοπία της χώρας του. Επίσης, το ελληνικό φυσικό τοπίο που αποτελείται κυρίως από την θάλασσα και τον ήλιο είναι από τα κεντρικότερα θέματα στην ποίηση του Ελύτη. Οι εικόνες αυτές αποκτούν μία μεταφυσική διάσταση και εκφράζουν την αναζήτηση του απόλυτου (Vitti, 1998).

• Ο έρωτας:

Ο έρωτας στο έργο του Ελύτη δεν είναι μόνο σωματικός ή συναισθηματικός καθώς πρόκειται για μία υπαρξιακή ένωση που φτάνει έως το θείο και δίνει νόημα στην ύπαρξη. Ο έρωτας είναι ταυτόχρονα μνήμη, παρηγοριά και φως, ενώ παρουσιάζεται ως η υπέρτατη εμπειρία που ξεπερνά τα όρια του χρόνου

αλλά και του θανάτου. Σε πολλά ποιήματα του Ελύτη, όπως το *Μονόγραμμα* και ο *Ήλιος ο Πρώτος*, κυριαρχεί ένας καθαρός ερωτισμός και μία βαθιά αγάπη που συνδυάζεται με την ελευθερία. Ο Ελύτης δεν φοβάται να μιλήσει για τον έρωτα και μέσα από την ποίησή του προσπαθεί να φτάσει τον έρωτα στα όριά του. Μιλώντας για την αγνή αγάπη μέχρι και τον έρωτα μετά θάνατον, ο Ελύτης δοκιμάζει τις δυνατότητες του έρωτα σε διάφορα στάδια της ζωής. Ο έρωτας και η αγάπη επίσης αποτελούν κύριες θεματικές στα έργα του Ελύτη αφού αναπτύσσεται ένας αυθόρμητος ποιητικός λόγος με πολυσύνθετο νόημα (Λαμπαδαρίδου - Πόθου, 1983).

• **Θάνατος και πένθος:**

Ο θάνατος παρουσιάζεται ως απαραίτητο στοιχείο για την αναγέννηση. Δεν προκαλεί τρόμο αλλά αποδοχή και σιγουριά. Η ποίηση του Ελύτη είναι ένας ύμνος στη διαρκή μεταμόρφωση και ανάπλαση (Beaton, 1999). Μέσα από την ποίησή του, ο Ελύτης φτάνει στον απόλυτο πόνο αφού έχει απομακρυνθεί από τον υλικό κόσμο και τις κοσμικότητες. Το στοιχείο του θανάτου υπάρχει συχνά τα έργα του Ελύτη αλλά αποφεύγει να αναφέρει την ίδια την λέξη. Ο ποιητής θανατολογεί και δοκιμάζει τα όριά του με το πένθος και τον θάνατο, καθώς παρουσιάζει εικόνες μεταφυσικού τοπίου, μετά την λήξη της ζωής (Λαμπαδαρίδου - Πόθου, 1983).

2.3. Στοιχεία Υπερρεαλισμού και Λυρισμού.

Το 1924 εκδίδεται το πρώτο μανιφέστο του υπερρεαλισμού από τον Andre Breton που έρχεται για να ταράξει τα νερά παγκοσμίως, ενώ το 1929 γράφεται το δεύτερο μανιφέστο. Ο υπερρεαλισμός έρχεται στην Ελλάδα με μορφή έκφρασης για να αντικρούσει τα ήδη υπάρχοντα ρεύματα. Η τετράδα των Ελλήνων ποιητών που έφεραν στο φως τον ελληνικό υπερρεαλισμό ήταν οι Ανδρέας Εμπειρικός, Νίκος Γκάτσος, Οδυσσέας Ελύτης και Νίκος Εγγονόπουλος. Για τον Οδυσσέα Ελύτη ο υπερρεαλισμός αποτελεί ένα εργαλείο που το χρησιμοποίησε για να χαράξει τον δικό του μοναδικό ποιητικό δρόμο. Ο Ελύτης επηρεάστηκε από τον υπερρεαλισμό, κυρίως από τον Paul

Éluard, αλλά ποτέ δεν τον μιμήθηκε και ποτέ δεν υποδουλώθηκε σε αυτόν (Νικορέτζος, 1997,; Μαραγκού, 1997).

Όπως αναφέρει ο Vittì (1984) ο άνθρωπος είναι ικανός να βρει την ελευθερία του όχι μόνο στη φαντασία αλλά και στον έρωτα και στην ηδονή που ο έρωτας προκαλεί. Ο Ελύτης πιστεύει ότι ο άνθρωπος πρέπει να στέκεται αντίθετα στα αρνητικά μονοπάτια της ζωής και να διαλέγει δύο λύσεις για την ευτυχία του: τον έρωτα και το όνειρο. Αυτά τα δύο αποτελούν και τα όπλα κατά της καταπίεσης, της εξουσίας και της ίδιας της κοινωνίας. Ο Ανδρέας Εμπειρικός υπήρξε στενός του φίλος από το 1935 και τεράστια έμπνευση για τον Ελύτη, καθώς ήταν και ο πρωτοστάτης του υπερρεαλισμού στην Ελλάδα εκπροσωπώντας την τρέλα, όπως αναφέρει και ο ίδιος ο Ελύτης (1979).

Η αρχή του υπερρεαλισμού ξεκίνησε, ωστόσο, στη Γαλλία ως καθολική επανάσταση για την απελευθέρωση του ανθρώπου. Ουσιαστικά, το άτομο έπρεπε να απελευθερώσει το υποσυνείδητό του και κατ' επέκταση τον ερωτισμό και τα όνειρά του. Ο υπερρεαλισμός αποτελεί μία επανάσταση σε κυρίως δύο μορφές, αυτή της απελευθέρωσης του ανθρώπου ως μονάδα και αυτή της απελευθέρωσης της κοινωνίας ως σύνολο. Η απελευθέρωση του ατόμου στηρίζεται στις ψυχαναλυτικές θεωρίες του Φρόιντ, που ουσιαστικά θέλουν να θεραπεύσουν τον άνθρωπο από τις νευρώσεις του, βοηθώντας τον να ανατρέξει και να βρει την συνείδησή του και τις ορμές του που έχει κρύψει λόγω των κοινωνικών φραγμών (Vittì, 1998, p. 45). Η άλλη πλευρά του υπερρεαλισμού στηρίζεται στον Μαρξ για την ανάγκη της αλλαγής και απελευθέρωσης της κοινωνίας ως σύνολο. Η κοινωνική διάσταση του υπερρεαλισμού δεν ευδοκίμησε στην Ελλάδα λόγω των αστικών κύκλων και των πολιτικών δεδομένων της εποχής με την κυβέρνηση Μεταξά (Vittì, 1998).

Η κοινωνική επανάσταση του υπερρεαλισμού είναι η πλευρά που άφησε αδιάφορο τον Ελύτη, είτε για προσωπικούς λόγους και πεποιθήσεις είτε λόγω των πολιτικών συνθηκών στην χώρα. Ο ίδιος αναφέρει ότι ο υπερρεαλισμός τον βοήθησε να κατακτήσει την δική του εκφραστικότητα που είχε μέσα του, αλλά ταυτόχρονα και στο να αντιληφθεί το ποίημα σαν μονάδα ιδανική (Vittì, 1998, pp. 47-48). Ουσιαστικά ο Ελύτης, στο κίνημα του υπερρεαλισμού βρήκε ένα στήριγμα που το χρησιμοποίησε για να απελευθερωθεί ο ίδιος, αλλά στην ποίησή του το χρησιμοποίησε ελάχιστα και μόνο όταν τον θεωρούσε σκόπιμο. Επίσης, ο Ελύτης καταδικάζει κάθε μορφή καταπίεσης του ατόμου που έρχεται από την κοινωνία, όπως τις μαζικές εκδηλώσεις από «οργανωμένες ομάδες», δηλαδή τις κομματικές παρατάξεις (Vittì, 1998).

Ο υπερρεαλισμός στην ποίηση είναι η αποκάλυψη, η απελευθέρωση της φαντασίας και η αναζήτηση του άγνωστου. Μέσω του υπερρεαλισμού νομιμοποιήθηκε το «παράνομο». Ο Ελύτης όμως δεν υιοθετεί πλήρως τα στοιχεία του υπερρεαλισμού, αλλά δημιουργεί μία δική του μοναδική ταυτότητα στην ποίησή του. Η ποίησή του χαράζει τον δικό της δρόμο και ακολουθεί μία δική της ανεξάρτητη κατεύθυνση. Ο Ελύτης χρησιμοποίησε κομμάτια και μοτίβα του υπερρεαλισμού αλλά χωρίς να «υποδουλωθεί» σε αυτόν και για αυτόν τον λόγο ο ποιητικός του λόγος δεν θεωρείται καθαρά υπερρεαλιστικός (Καραντώνης, 1983). Ο υπερρεαλισμός βοήθησε τον Ελύτη να ξεδιπλωθεί και να απελευθερώσει την φαντασία του. Η σύνδεση με τον υπερρεαλισμό βοήθησε στο να δώσει τελικό τοπίο, να αφαιρέσει τους τοπογραφικούς άξονες και να ανασυνθέσει το ελληνικό τοπίο. Ο υπερρεαλισμός ήταν ευεργετικός για τον Ελύτη καθώς μέσα από αυτόν, έσπασε τα παλιά και αμετάκλητα μέχρι τότε στοιχεία της ποίησης δίνοντας νέα μορφή στην ελληνική ποίηση (Καραντώνης, 1983).

Επιπρόσθετα, η Μαρία Λαμπαδαρίδου-Πόθου (1983) αναφέρει ότι ο Ελύτης δεν ανήκει σε καμία συγκεκριμένη σχολή και είδος αλλά είναι μοναδικός. Ο υπερρεαλισμός αρνείται τον ελλιπή κόσμο, τον φαινόμενο κόσμο αλλά αποτελεί μία μεταφυσική του κόσμου. Το κίνημα του υπερρεαλισμού είναι μία ανάγκη για ελευθερία και για δημιουργία ενός οράματος του κόσμου, το οποίο ο ίδιος ο Ελύτης εκμεταλλεύεται για να φτιάξει την δική του μεταφυσική. Ο Ελύτης, στο δίλημμα της γενιάς του '30 που αφορά την ελληνική παράδοση και τον ευρωπαϊκό μοντερνισμό, στάθηκε άβολα καθώς δεν υιοθετεί τις ακρότητες του υπερρεαλισμού. Όμως η επαφή του με τον υπερρεαλισμό και η «ορθόδοξη» υπερρεαλιστική γραφή του Εμπειρικού δεν τον επηρεάζουν σε όλα τα επίπεδα καθώς παραμένει σε στενή σύνδεση με την ελληνική παράδοση.

Ο λυρισμός του Ελύτη κρίθηκε ως ποιητικός εξωτισμός αλλά εκείνος ήθελε το μοντέρνο της ποιησής του να είναι καθαρό και ελληνικό. Η ποίησή του αποπνέει μία λυρική πραγματικότητα και ταυτόχρονα έναν υπαρξιακό προβληματισμό αφού ο Ελύτης μιλούσε για ολόκληρη την ζωή σαν μία αιώνια εφηβική χαρά καθώς τα ποιήματά του είναι γεμάτα με μαγεία και αποπλάνηση (Καραντώνης, 1958). Συνοψίζοντας, ο λυρισμός του Ελύτη συνδυάζει ακραία όρια, εσωτερικές πάλες και φυσικές αποδράσεις.

3. ΤΟ «ΜΟΝΟΓΡΑΜΜΑ»

3.1. Γενικά στοιχεία και πληροφορίες.

Το *Μονόγραμμα* εκδόθηκε το 1972 και γράφτηκε στο Παρίσι, στην πόλη του έρωτα, μεταξύ του 1969 και του 1971 κατά την αυτοεξορία του Ελύτη. Η πρώτη έκδοση του ποιήματος έγινε στις Βρυξέλλες τον Απρίλιο του 1971 και τυπώνεται σε χειρόγραφη μορφή και σε μεγάλο σχήμα σαν μία «αναστατική έκδοση» με την βοήθεια και την φροντίδα του Ευάγγελου Λουίζου, με επιμέλεια του Jos. Adam, για λογαριασμό των εκδόσεων “L’oiseau” της Αμμοχώστου Κύπρου. Τα πρώτα αντίτυπα του *Μονογράμματος* καταφθάνουν στην Ελλάδα από τις Βρυξέλλες στις 29/02/1972 αλλά τα αντίτυπα της πρώτης αυτής έκδοσης είναι πλέον δυσεύρετα καθώς τα περισσότερα διασκορπίστηκαν τότε στην Κύπρο (Ηλιοπούλου, *Παρασκήνιο*, 2012). Στις 22 Δεκεμβρίου του 1972 κυκλοφορεί η πρώτη ελληνική έκδοση και η πρώτη έκδοση σε στοιχειοθετημένη μορφή από τον εκδοτικό οίκο «Ίκαρος».

Η εικόνα - εικαστικό που φαίνεται στο εξώφυλλο του *Μονογράμματος* είναι η απεικόνιση ενός αρχαίου χάλκινου κατόπτρου και τυπώθηκε στα εργαστήρια της εταιρείας γραφικών τεχνών «Μαλάμ Ο.Ε.».

Το *Μονόγραμμα* μελοποιήθηκε το 2004 από τον Γιώργο Κουρουπό αλλά ο ίδιος ο Ελύτης, όσο ήταν εν ζωή, είχε απορρίψει πολλές εκδοχές μελοποίησης καθώς θεωρούσε το μονόγραμμα ένα δύσκολο ποίημα (ΕΡΤ/ΡΙΚ, Ηλιοπούλου, 2012).

Το *Μονόγραμμα* πρόκειται για ένα καθαρά ερωτικό ποίημα όπου μέσα σε αυτό εξοστρακίζεται η αγάπη, η αφοσίωση και το πάθος των ερωτευμένων. Τα ποιήματα του *Μονογράμματος* γεννήθηκαν από τον έρωτα για ένα πρόσωπο και παρουσιάζουν μία πραγματική ερωτική μέθη, αλλά και ένα παιχνίδι της μοίρας. Το *Μονόγραμμα* είναι μία «μεταφυσική του έρωτα» όπου ο έρωτας παρουσιάζεται μέσω εικόνων και τοπίων μεταφυσικού και φανταστικού χαρακτήρα (Καραντώνης, 1983). Δυστυχώς όμως δεν υπάρχουν πολλές κριτικές και αναλύσεις για το *Μονόγραμμα*, όπως αναφέρει ο Vittì (1998).

Μία αξιοθαύμαστη παρατήρηση για το *Μονόγραμμα* και για το πώς έχει γραφτεί, είναι η πειθαρχία που υπάρχει στο έργο. Πιο συγκεκριμένα, η διάρθρωση του ποιήματος γίνεται σε επτά ενότητες με αυξομειούμενο αριθμό στίχων ανάλογα με την

ενότητα και πάντα με πολλαπλάσιο του αριθμού επτά. Η πρώτη ενότητα έχει επτά (7) στίχους, η δεύτερη έχει εικοσιένα (21) στίχους, η τρίτη έχει τριάντα πέντε (35) στίχους, η τέταρτη και κύρια ενότητα έχει σαράντα εννέα (49) στίχους, η πέμπτη έχει τριάντα πέντε (35) στίχους, η έκτη έχει εικοσιένα (21) και τέλος η έβδομη ενότητα κλείνει με επτά (7) στίχους. Τα ποιήματα είναι σαν να πραγματοποιούν έναν κύκλο με αυτή τους την αυξομείωση και ουσιαστικά η αριθμητική πειθαρχία που έχει ο ποιητής, αποβλέπει μόνο στο να υποταχθεί το οτιδήποτε από την ίδια την φύση έχει την τάση να είναι ανυπόταχτο, απείθαρχο και ατίθασο όπως ακριβώς και ο έρωτας (Vitti, 1984).

3.2. Ανάλυση IV.

Στο τέταρτο και μεγαλύτερο ποίημα της συλλογής, βλέπουμε ένα άμεσο και ευθύ ασμάτιον. Ο ποιητικός λόγος του Ελύτη έρχεται να εικονογραφήσει κοσμικές αλλαγές της φύσης και της γης, υποδηλώνοντας ότι η αγάπη των δύο ατόμων θα υπάρχει για πάντα παρά τις αλλαγές του κόσμου.

Μέσα σε ένα ρυθμό χορικού υπάρχει στο ποίημα και η μεταθανάτια νότα, όπου αν και τραγική με τον στίχο «Από μόνο το θέλημα της αγάπης, μ' ακούς Ανεβάσαμε ολόκληρο νησί, μ' ακούς» φτάνει στην κορύφωση, δημιουργώντας πρωτότυπες εικόνες που δηλώνουν το φως και την νίκη της αιώνιας αγάπης παρά τις κακουχίες που έχουν προηγηθεί.

Ένα ποίημα γεμάτο ελληνικές εικόνες φύσης και τέχνης όπου μέσα από αυτό δημιουργούνται νέοι κόσμοι, περιγράφοντας τον απόλυτο έρωτα. Ο Ελύτης τελειώνει το ασμάτιον IV με την απόλυτη φράση: «Σ' αγαπώ», χωρίς να τον ενδιαφέρει ο κοινότυπος χαρακτήρας της. Επίσης, επαναλαμβάνοντας την φράση «μ' ακούς», δίνει την αίσθηση ότι θέλει να τονίσει την αλήθεια των εικόνων που περιγράφει, σαν να υπαινίσσεται ότι η γυναίκα στην την οποία απευθύνεται, δυσκολεύεται να αποδεχτεί και να αφουγκραστεί το βάθος της αγάπης που ξεδιπλώνεται μπροστά της (Καραντώνης, 1983).

Όπως αναφέρει και η Μαρία Λαμπαδαρίδου-Πόθου (1983), το *Μονόγραμμα* ίσως είναι το πιο ερωτικό ποίημα της ελληνικής ποίησης, αφού παρουσιάζει μεταφυσικά οράματα μεταξύ ζωής και θανάτου που κουβαλάνε μία θλίψη, αλλά

ταυτόχρονα και μία υπόσχεση πως ο έρωτας δεν θα σταματήσει, ακόμη και αν περάσουν στον άλλο κόσμο της ύπαρξης, αφήνοντας τα κοσμικά και μετατρέποντας την ζωή σε ύλη. Στο ποίημα IV, ο ποιητής θέλει να εξασφαλίσει την συνέχιση του έρωτα και στην μεταθάνατο ζωή, ρωτώντας επίμονα, ξανά και ξανά, αν τον ακούει κανείς, ζητάει να επιβεβαιωθεί ότι η σχέση τους δεν θα τελειώσει εδώ.

4. ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΗ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

4.1. Αφήγηση σε τρίτο πρόσωπο.

Η αφήγηση είναι διήγηση και εξιστόρηση, μία πράξη επικοινωνίας η οποία προβάλλεται με γραπτό ή προφορικό λόγο για πραγματικά ή μη πραγματικά γεγονότα. Πιο συγκεκριμένα, η αφήγηση σε τρίτο πρόσωπο (τριτοπρόσωπη αφήγηση) είναι απρόσωπη, ουδέτερη και δημιουργεί την αίσθησης της αποστασιοποίησης από τα γεγονότα της ιστορίας (Ναθαναήλ, 2020). Η αφήγηση σε τρίτο πρόσωπο προσφέρει αντικειμενικότητα και παντογνωσία ή και μερική γνώση στον αφηγητή. Επίσης η αφήγηση σε τρίτο πρόσωπο μπορεί να φανερώσει πολλαπλές οπτικές γωνίες καθώς και να βοηθήσει στην ανάπτυξη σύνθετων διηγήσεων (Genette, 1983). Επιπλέον, ο αφηγητής της τριτοπρόσωπης αφήγησης είναι ετεροδιηγητικός, δηλαδή αφηγείται την ιστορία άλλων προσώπων, στην οποία ο ίδιος δεν συμμετέχει. Ο ετεροδιηγητικός αφηγητής δεν ταυτίζεται με τους χαρακτήρες της ιστορίας αφού είναι ένας εξωτερικός παρατηρητής που απλώς παρουσιάζει τα γεγονότα της ιστορίας. Τα συμβάντα της ιστορίας μπορούν να παρουσιαστούν με τρία διαφορετικά είδη εστίασης (οπτική γωνία). Η πρώτη είναι η εσωτερική εστίαση, όπου τα γεγονότα παρουσιάζονται μέσα από τα μάτια ενός ήρωα της ιστορίας (ο αφηγητής δηλαδή αναφέρει μόνο όσα βλέπει, σκέφτεται και αισθάνεται ο χαρακτήρας). Η δεύτερη είναι η εξωτερική εστίαση, όπου τα γεγονότα παρουσιάζονται όπως φαίνονται από έναν εξωτερικό παρατηρητή (δεν υπάρχει πρόσβαση στις σκέψεις και τα συναισθήματα των χαρακτήρων αλλά μόνο στις πράξεις τους). Τέλος, η τρίτη είναι η μηδενική εστίαση, όπου τα γεγονότα παρουσιάζονται χωρίς κανένα περιορισμό, καθώς ο αφηγητής φανερώνει τα πάντα (σκέψεις, συναισθήματα, κίνητρα και πράξεις όλων των χαρακτήρων του έργου), και αυτός είναι και ο «παντογνώστης αφηγητής» (Γούτσος, 2012).

Στην παρούσα εργασία επιλέχθηκε η χρήση αφήγησης σε τρίτο πρόσωπο, με ετεροδιηγητικό αφηγητή και μηδενική εστίαση, για όλους του παραπάνω λόγους. Στην πλατφόρμα του twine, η χρήση του τρίτου προσώπου στην αφήγηση δίνει στον αναγνώστη τον ρόλο του παρατηρητή και του περιηγητή μέσα το περιβάλλον της ιστορίας, δινοντάς του την ευχέρεια να κάνει επιλογές. Στην συγκεκριμένη ιστορία, έχοντας μη-γραμμική μορφή με διακλαδώσεις, χρησιμοποιείται τριτοπρόσωπη και ετεροδιηγητική αφήγηση με σκοπό να φανερώσει και να επικεντρωθεί στις σκέψεις και

τις πράξεις της ηρωίδας, αλλά και ταυτόχρονα να υπάρχει μία απόσταση και αποστασιοποίηση από τα γεγονότα.

4.2. “Chekhov's gun” ως αφηγηματική τεχνική.

“If in the first act you have hung a pistol on the wall, then in the following one, it should be fired. Otherwise don't put it there.” - Anton Chekhov

Το «όπλο του Τσέχωφ» είναι μία αφηγηματική τεχνική που ουσιαστικά αναφέρει ότι εάν ένα αντικείμενο ή ένα πρόσωπο παρουσιαστεί στην αρχή της ιστορίας, θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί με κάποιον τρόπο στην συνέχεια, διαφορετικά δεν θα έπρεπε να έχει παρουσιαστεί εξαρχής. Αυτός ο «κανόνας» του Τσέχωφ αποτελεί μία πιο μινιμαλιστική τεχνική αφήγησης, η οποία δηλώνει σκοπό, ότι κάτι δηλαδή πρόκειται να συμβεί στο άμεσο μέλλον. Η παρουσία ενός ιδιαίτερου αντικειμένου δηλώνει μία πρόθεση αλλά και μία υπόσχεση για την συνέχεια του έργου καθώς δημιουργεί στους αναγνώστες ή θεατές μία προσδοκία για την εξέλιξη της ιστορίας, ανεξάρτητα με τις προθέσεις του ίδιου του συγγραφέα.

Ουσιαστικά, η αφηγηματική μέθοδος του Τσέχωφ αφορά την πρόθεση που δίνει ένα αντικείμενο ή ένα πρόσωπο, αφού με την παρουσίασή του δίνεται μία μελλοντική υπόσχεση. Η ανάδειξη ενός αντικειμένου και γενικότερα ενός αιτίου ενισχύει την προσοχή του αναγνώστη, καθώς αυτό μπορεί να του σημάνει μία ενέργεια κατά την διάρκεια του έργου. Επίσης, η αφηγηματική αυτή τεχνική λειτουργεί και ως σχεδιασμός για ένα έργο, καθώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση της αγωνίας αλλά και για πυροδοτήσει την ίδια την δράση (Yida Pan Jennifer, 2021).

Στην συγκεκριμένη διαδραστική ιστορία, το «όπλο του Τσέχωφ» χρησιμοποιείται με την παρουσίαση της φωτογραφικής μηχανής στην αρχή του έργου και την χρήση της στην πορεία. Η φωτογραφική μηχανή εμφανίζεται ως ένα απλό αντικείμενο χωρίς κάποια χρήση, αλλά στην πορεία θα χρησιμοποιηθεί και θα λειτουργήσει ως ένα εργαλείο με το οποίο η ηρωίδα θα φτάσει προς την λύτρωση. Η κάμερα εμφανίζεται ως ένα αντικείμενο που απλά κρέμεται από τον λαιμό της ηρωίδας

και καθώς η ιστορία εξελίσσεται, η κάμερα όχι μόνο χρησιμοποιείται για φωτογραφίες, αλλά μέσω αυτών των φωτογραφιών, η ηρωίδα αναπτύσσεται και διαμορφώνεται θετικά προς το καλύτερο.

Η τεχνική αυτή χρησιμοποιείται και για δεύτερη φορά μέσα στην ιστορία αλλά λίγο πιο έμμεσα. Εάν ο αναγνώστης επιλέξει να ακολουθήσει το δεύτερο μονοπάτι της διαδραστικής ιστορίας και κατ' επέκταση, να έρθει αντιμέτωπος με το «κακό» τέλος, η τεχνική αφήγησης του Τσέχωφ χρησιμοποιείται ξανά. Πιο συγκεκριμένα, όταν ο πρώην αρραβωνιαστικός της ηρωίδας πιάνει στα χέρια του το *Μονόγραμμα* του Οδ. Ελύτη, το ξεφυλλίζει και το βλέμμα του σταματάει πάνω στους στίχους «Το χαμένο μου αίμα και το μυτερό, μ' ακούς Μαχαίρι» και «Πουθενά δεν πάω, μ' ακούς... Η κανείς ή κι δυο μαζί, μ' ακούς». Οι παραπάνω στίχοι αν διαβαστούν μόνοι τους, ίσως να ξεφεύγουν από το ερωτικό πάθος που κυριαρχεί σε όλο το ποίημα και να αποκτούν μία δική τους ξεχωριστή και σκοτεινή διάθεση. Η λέξη μαχαίρι λοιπόν, είναι και αυτή που θα αλλάξει μορφή και θα εμφανιστεί ως αντικείμενο στις επόμενες γραμμές του έργου, αφού ο αρραβωνιαστικός θα χρησιμοποιήσει ένα μαχαίρι για να δολοφονήσει την ηρωίδα εν ψυχρώ. Τέλος, οι παραπάνω στίχοι εμφανίζονται στην πρώτη αναδρομή στο παρελθόν με έναν «αθώο» τρόπο ενώ στην συνέχεια, στο «κακό» τέλος, εμφανίζονται ξανά συνδέοντας μία ανάμνηση του παρελθόντος με το παρόν.

4.3. “Flashbacks” ως αφηγηματική τεχνική.

Οι αναδρομές στο παρελθόν (flashbacks) αποτελούν μία σημαντική τεχνική αφήγησης που χρησιμοποιείται για να δώσει επιλογές στην ροή μιας ιστορίας με σκοπό δώσει πληροφορίες και γνώσεις για τους χαρακτήρες και των γεγονότων που είχαν προηγηθεί. Οι αναδρομές στο παρελθόν σταματούν προσωρινά την γραμμική πορεία της ιστορίας, επιτρέποντας στην αφήγηση να κινηθεί πίσω στον χρόνο για να αποκαλύψει γεγονότα, συμβάντα, συναισθήματα και ψυχολογικά τραύματα που έχουν διαμορφώσει και επηρεάσει την τρέχουσα ιστορία και συνεχίζουν να την επηρεάζουν αρνητικά ή θετικά (Campbell, 2018).

Οι αναδρομές στο παρελθόν λειτουργούν ως εργαλείο που επιτρέπει να φανερωθούν στοιχεία και καταστάσεις ώστε ο αναγνώστης - θεατής να κατανοήσει καλύτερα την ιστορία, τους χαρακτήρες της και τα κίνητρά τους. Μέσω των αναδρομών

στο παρελθόν, ο εκάστοτε συγγραφέας έχει την δυνατότητα να παρουσιάσει το υπόβαθρο των χαρακτήρων του έργου αλλά και πληροφορίες από την ζωή τους που λόγω της χρονολογικής και γραμμικής πορείας της ιστορίας θα ήταν δύσκολο να μεταδοθούν την δεδομένη στιγμή που εξελίσσεται η ιστορία.

Οι αναδρομές στο παρελθόν τοποθετούνται με προσοχή κατά την εξέλιξη της ιστορίας και συνήθως πυροδοτούνται από τις αναμνήσεις, τα συναισθήματα και τα ερεθίσματα (triggers) του εκάστοτε χαρακτήρα.

Συνοψίζοντας, οι αναδρομές στο παρελθόν είναι μία αφηγηματική τεχνική, ιδιαίτερα γνωστή και χρησιμοποιείται συχνά για να ενώσει πληροφορίες και συμφραζόμενα με το παρελθόν, να εμπλουτίσει την αφήγηση, να εμφανθύνει στην προσωπικότητα και το υπόβαθρο των χαρακτήρων της ιστορίας και τέλος να συνδέσει το παρόν με σημαντικά στοιχεία του παρελθόντος (Gebeyehu, 2020).

Στην συγκεκριμένη διαδραστική ιστορία, χρησιμοποιούνται αναδρομές στο παρελθόν για να αποκαλύψουν στοιχεία και γεγονότα που είχαν συμβεί παλαιότερα με σκοπό να γίνει καλύτερη κατανόηση της ψυχοσύνθεσης της ηρωίδας και του ίδιου του έργου. Στην ιστορία πραγματοποιείται σταδιακή αποκάλυψη των γεγονότων μέσω των αναδρομών στο παρελθόν με πέντε (5) αναδρομές στο σύνολο. Οι αναδρομές πραγματοποιούνται σταδιακά, αποκαλύπτοντας ελάχιστες πληροφορίες κάθε φορά, με σκοπό να γίνει κλιμακωτά η παρουσίαση της ουσίας της ιστορίας. Σε κάθε flashback αποκαλύπτεται κάτι διαφορετικό για το παρελθόν της ηρωίδας, με είτε καλές αναμνήσεις, είτε δυσάρεστες. Οι αναδρομές φανερώνουν γεγονότα για το τι έχει συμβεί και η ηρωίδα έφτασε το σημείο να φύγει από το σπίτι της. Στο πέμπτο και τελευταίο flashback, αποκαλύπτεται το περιεχόμενο του καβγά που οδήγησε την ηρωίδα στην απόφαση να χωρίσει.

Στην παρούσα ιστορία, η τεχνική των αναδρομών στο παρελθόν επιτρέπει την κατανόηση της εξελισσόμενης αφήγησης, επιτρέποντας στον χρήστη - αναγνώστη να εμπυθιστεί σε αυτήν με τον δικό του ρυθμό. Σχεδιαστικά, η ιστορία δομείται σε δύο αλληλένδετα αλλά όχι αλληλοεξαρτώμενα μονοπάτια: Το πρώτο είναι το μονοπάτι του σήμερα, όπου η βαρύτητα δίνεται στις πράξεις και σκέψεις της ηρωίδας, μετά το γεγονός που άλλαξε τη ζωή της. Το τι ακριβώς συνέβη, μπορεί να μην έχει καν σημασία. Εκείνο που ξετυλίγεται σταδιακά, είναι το ταξίδι της από το τραύμα στην επούλωση, και τέλος στην αναγέννηση. Ένα ταξίδι, με συνοδηγό το *Μονόγραμμα*. Το

δεύτερο είναι το μονοπάτι που συνδέει δύο διαφορετικές στιγμές: το παρελθόν και το παρόν. Σε αυτό το μονοπάτι μαθαίνουμε τι ακριβώς συνέβη με έναν μη γραμμικό τρόπο και ο σκοπός είναι να ενώσουμε όλα τα κομμάτια του παζλ, όλα τα μικρά γεγονότα που εν τέλει χάραξαν ένα διαφορετικό μέλλον για την ηρωίδα.

4.4. “Branching Narrative” - Δύο τέλη της ιστορίας.

Η αφήγηση με διακλαδώσεις είναι μία μη γραμμική και διαδραστική τεχνική αφήγησης, με την οποία, ο αναγνώστης επιλέγει την κατεύθυνση ή και το αποτέλεσμα της πλοκής. Πολλές φορές οι αποφάσεις του αναγνώστη - θεατή οδηγούν σε διαφορετικά και πολλαπλά τέλη μιας ιστορίας. Αυτή η τεχνική αυξάνει την αυτονομία και την εμπλοκή του αναγνώστη στην ροή της ιστορίας, επιτρέποντάς του να διαμορφώσει την αφήγηση και να εμβαθύνει στην πλοκή, ανάλογα με τις επιλογές του (Calleja, 2011). Επίσης, η διαδραστική αφήγηση επιτρέπει την ανάδειξη διαφορετικών υπο-αφηγήσεων οι οποίες μπορεί να δίνουν μια εντελώς διαφορετική οπτική των καταστάσεων και των προσώπων που εμπλέκονται στην ιστορία. Η εξέλιξη της ιστορίας δεν ακολουθεί μία ενιαία και γραμμική πορεία αλλά δίνεται η δυνατότητα για πολλαπλά ενδεχόμενα και αποτελέσματα. Η αφήγηση με διακλαδώσεις, επιτρέπει την ελευθερία επιλογής του χρήστη και την αίσθηση της συμμετοχής του στην ιστορία (Mariani, Ciancia, Ackermann, 2022–2023). Οι διακλαδώσεις της ιστορίας «ανοίγουν» με τη συμβολή και την επιθυμία του χρήστη, δίνοντάς του όμως τη δυνατότητα να επανέλθει και να κάνει διαφορετική επιλογή και να δει μια διαφορετική εκδοχή της ιστορίας εάν το επιθυμεί.

Στην παρούσα εργασία, η αφήγηση με διακλαδώσεις έχει επιλεγεί με σκοπό να δώσει αυτονομία στον αναγνώστη, για να μπορέσει ο ίδιος να καθορίσει το τέλος του έργου. Ο σχεδιασμός της ιστορίας, επιτρέπει δύο διαφορετικά τέλη, τα οποία όμως δεν συνδέονται με συγκεκριμένες επιλογές που θα πρέπει να κάνει ο χρήστης. Αυτό σημαίνει ότι το τέλος της ιστορίας αφήνεται στην τύχη, δεν χτίζεται σταδιακά από τις επιλογές που κάνει ο χρήστης κατά την διάρκεια της ιστορίας. Με δύο τελείως διαφορετικά τέλη στην ιστορία αλλάζει ολόκληρη η πορεία του έργου. Πιο συγκεκριμένα, πριν το τέλος της ιστορίας, δίνεται στον αναγνώστη η επιλογή να διαλέξει που θέλει να κινηθεί. Οι επιλογές που δίνονται δεν είναι σαφείς αλλά αόριστες.

Στην πραγματικότητα, η πρώτη επιλογή οδηγεί στο «καλό» τέλος, ενώ η δεύτερη επιλογή στο «κακό» τέλος. Το «καλό» τέλος δίνεται με την επιλογή της φράσης «Ένα νέο ταξίδι ξεκινά» και το «κακό» τέλος δίνεται με την φράση «Κάποιες άλυτες υποθέσεις του παρελθόντος έχουν μείνει ανοιχτές».

Τα δύο τέλη επιλέχθηκαν διότι σε αντίθεση με τα παραμύθια, στην πραγματική ζωή, το τέλος μιας ιστορίας δεν είναι πάντα καλό, αλλά πολλές φορές απάνθρωπο. Θέλοντας να γίνει η ιστορία πιο «αληθινή» και ρεαλιστική, το πρώτο τέλος είναι το «άγνωστο». Το άγνωστο τέλος, στην συγκεκριμένη περίπτωση, δίνει την ελπίδα ότι όλα στο τέλος θα πάνε καλά. Ότι δηλαδή παρά τις δυσκολίες και τις κακουχίες που περνάει ο άνθρωπος, στο τέλος οι κόποι του θα ανταμειφθούν. Αντίθετα, το δεύτερο τέλος είναι απότομο και βίαιο. Το δεύτερο τέλος παρουσιάζει, μία δολοφονία και πιο συγκεκριμένα, μία γυναικοκτονία. Το θέμα του δεύτερου τέλους επιλέχθηκε λόγω όλων των γυναικοκτονιών που έχουν λάβει χώρα στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Η δημιουργός, θέλοντας να θίξει την σοβαρότητα του συγκεκριμένου ζητήματος, αποφάσισε να κλείσει την ιστορία με την δολοφονία της ηρωίδας από τον πρώην σύντροφό της. Οι γυναικοκτονίες αποτελούν, δυστυχώς, συχνό συμβάν και η δημιουργός επηρεασμένη από αυτό το γεγονός, αποφάσισε να το εντάξει στο δεύτερο τέλος της ιστορίας για να δείξει ότι πολλές φορές το «κακό» έρχεται εκεί όπου ο άνθρωπος δεν το περιμένει και με τον χειρότερο τρόπο.

5. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΚΟΜΜΑΤΙ

5.1. Plotline.

1. Αναγκαστική μετακόμιση στην φίλη της τα ξημερώματα (σακούλες στα χέρια και την φωτογραφική της κάμερα κρεμασμένη στο λαιμό της).
2. Συζήτηση με φίλη της για τα πρόσφατα γεγονότα.

Flashback 1 - Καλή ανάμνηση από τις διακοπές των Χριστουγέννων όταν ήταν ερωτευμένη.

3. Αντίστροφη μέτρηση μέχρι την αναχώρησή της για την νέα της ζωή (Συνέχεια συζήτησης με φίλη).
4. Μένει μόνη της (σπίτι φίλης).

Flashback 2 - Αίτηση για διδακτορικό (no context).

5. Ανακάλυψη του ποιήματος *Το Μονόγραμμα* και ανάγνωσή του.
6. Βρίσκει μέσα στα πράγματά της την κάμερα.

Flashback 3 - Καλή ανάμνηση με παλιές φωτογραφίες.

7. Το Ναύπλιο με νέα μάτια μέσα από το *Μονόγραμμα* (ξημερώματα) - Σκέψεις και εικόνες. Απελευθέρωση από τους ανθρώπους που την κρατούν πίσω.

Flashback 4 - Καβγάς με τον αρραβωνιαστικό της. Παίρνει τα πράγματά της και την κάμερα, κλείνει την πόρτα πίσω της (no context).

8. Προβληματισμοί μέσω του τοπίου του Ναυπλίου.
9. Τοπία σκέψεις και εικόνες ξανά (επικοινωνία με τον πατέρα της) και επανασύνδεση με την φίλη της.

Flashback 5 - Η αποκάλυψη της αλήθειας (Αιτία και λόγος χωρισμού).

10. Φυγή από σπίτι και δημιουργία του ποιήματος - λύτρωση.
11. Επιλογή για δύο τέλη της ιστορίας.
12. Πρώτο τέλος (καλό).
13. Δεύτερο τέλος (κακό).

5.2. Περίληψη της ιστορίας.

Όλα έμοιαζαν ιδανικά και ίσως μαγικά στην ζωή της Κλειώς. Για τους άλλους, γιατί η ίδια ένιωθε να πνίγεται και να χάνει τον εαυτό της μέρα με την μέρα όλο και πιο πολύ. Όλα όμως θα άλλαζαν όταν η Κλειώ έλαβε το πολυπόθητο αλλά και ταυτόχρονα τρομακτικό email που έλεγε ότι έγινε δεκτή για να εκτελέσει το διδακτορικό της στην φιλοσοφική σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης. Το μεγαλύτερο πρόβλημα ήταν ότι δεν είχε πει στον αρραβωνιαστικό της τίποτα για αυτό, ούτε καν ότι είχε υποβάλλει αίτηση, γιατί κατά βάθος ήξερε ότι η αντίδρασή του θα ήταν αρνητική.

Αυτό του ακολούθησε μετά δεν μπορούσε να το προβλέψει κανείς, εκτός από την πιο έμπιστη της φίλη, την Ραφαέλα. Μετά από έναν έντονο και άσχημο καβγά το αποτέλεσμα ήταν ένας έντονος χωρισμός, με την Κλειώ να φεύγει ξημερώματα τρομαγμένη για το σπίτι της φίλης της καθώς δεν είχε πού αλλού να πάει. Στριμωγμένη και προβληματισμένη στον καναπέ της Ραφαέλας δεν μπορεί να πάρει μία απόφαση για το μέλλον της. Μετά από συζήτηση ωρών με την φίλη της για το πώς κατέληξαν έτσι τα πράγματα, αποφασίζει να πάρει μία ανάσα και να ξεφύγει για λίγο από όλους και από όλα για να ηρεμήσει. Η Ραφαέλα της παραχωρεί το σπίτι της για μία ημέρα για να μείνει επιτέλους μόνη της και να σκεφτεί τι πραγματικά θέλει.

Την επόμενη μέρα η Κλειώ ανακαλύπτει στην βιβλιοθήκη της Ραφαέλας το «*Μονόγραμμα*» του Ελύτη που είχε να το διαβάσει χρόνια. Πριν ανατείλει ο ήλιος η Κλειώ έχει διαβάσει ολόκληρο το έργο και κλαίει με λυγμούς από την συγκίνηση του ποιήματος. Μέσα στον πανικό και το συνονθύλευμα των συναισθημάτων της, προσπαθεί να ηρεμήσει και όπως κοιτάει γύρω της, το βλέμμα της πέφτει πάνω στην παλιά της κάμερα. Χωρίς δεύτερη σκέψη την ανοίγει για να δει παλιές φωτογραφίες. Νιώθει ότι οι τοίχοι και ο χώρος την πνίγουν και σκέφτεται ότι έχει χρόνια να δει την ανατολή του ηλίου. Ξαφνικά αποφασίζει να βγει έξω από το σπίτι για να προλάβει την ανατολή. Έτσι της ανοίγεται ένας νέος κόσμος. Βλέπει το Ναύπλιο όπως δεν το έχει ξαναδεί. Μία όμορφη πόλη με ωραία κτίρια και νεοκλασική αρχιτεκτονική, ήρεμη σε αντίθεση με το μυαλό της. Τώρα το Ναύπλιο της μοιάζει όμορφο και όχι σαν μία φυλακή και μία ρουτίνα που της τρώει την ψυχή καθημερινά.

Οι επόμενες μέρες κυλούν με το ίδιο μοτίβο: φωτογραφίες, γράψιμο και πολλές αναθεωρήσεις. Όπου και να κοιτάξει, η κλειώ συνδέει στίχους από το *Μονόγραμμα* με τις σκέψεις της και τις φωτογραφίες που τραβάει και ξεκινάει να ανακαλύπτει ξανά τον εαυτό της.

Ακολουθεί μία απροσδόκητη επικοινωνία με τον απομακρυσμένο και τοξικό πατέρα της, που την κάνει να αμφισβητήσει τον εαυτό της ξανά αλλά και να συνειδητοποιήσει κάποια πράγματα που έκρυβε βαθιά μέσα της. Προσπαθώντας να ξεφύγει από τις σκέψεις της, τρέχει πίσω στην αγαπημένη της θέα και κάνει ξανά ενδοσκόπηση των συναισθημάτων της. Έχοντας όλη την παλιά πόλη του Ναυπλίου για θέα, η Κλειώ δημιουργεί το δικό της μοναδικό ποίημα.

Για το τέλος της ιστορίας δίνονται δύο διαφορετικές καταλήξεις. Η πρώτη είναι αυτή του άγνωστου όπου οι δύο φίλες συναντιούνται μετά την δημιουργία του ποιηματος και την λύτρωση της ηρωίδας και τσουγκρίζουν για την νέα τους ζωή που ακολουθεί. Το δεύτερο τέλος είναι σκοτεινό και βίαιο αφού προβάλλει μία γυναικοκτονία, αφού ο πρώην αρραβωνιαστικός της Κλειώς την δολοφονεί εν ψυχρώ.

5.3. Συμβολισμοί στην ιστορία.

Συμβολισμός του «Μονογράμματος»: Το «Μονόγραμμα» λειτουργεί σαν μία ανάμνηση και νοσταλγία καλών στιγμών. Η ηρωίδα το είχε διαβάσει πρώτη φορά στις αρχές της σχέσης της με τον αρραβωνιαστικό της που όλα ήταν «τέλεια». Το ανάγνωσμα του, ξανά μετά από χρόνια, φέρνει στο φως παλιές αναμνήσεις που πλέον έχουν εξαφανιστεί και ξεθυμάνει. Οπότε, το «Μονόγραμμα» συμβολίζει την ανάμνηση μιας χαρούμενης ζωής, γεμάτη όνειρα, ελπίδα και μιας αμοιβαίας και ανιδιοτελής αγάπης που δεν θα σβήσει ποτέ και θα φτάσει μέχρι το τέλος. Αφού η ηρωίδα διαβάζει ξανά και ξανά το ποίημα, συνειδητοποιεί ότι η σχέση της δεν ήταν σαν αυτή του ποιήματος, αυτή που ονειρευόταν από μικρή και μέσα από το ποίημα και τους στίχους του, ανακαλύπτει ξανά τον εαυτό της. Ουσιαστικά, το ποίημα λειτουργεί συμβολικά σαν ένα εργαλείο όπου μέσα από αυτό η ηρωίδα συνειδητοποιεί τι θέλει τελικά από την ζωή της. Μαζί με το ποίημα δένονται και ταυτίζονται οι τελευταίες αναμνήσεις της από την πόλη του Ναυπλίου, κάνοντάς την να αντιληφθεί την αλήθεια της, να αγαπήσει τον εαυτό της και τέλος να γεννηθεί ξανά.

Συμβολισμός της πόλης του Ναυπλίου: Το Ναύπλιο αποτελεί μία εσωτερική φυλακή για την ηρωίδα. Μία φυλακή από την οποία δεν μπορεί να δραπετεύσει. Ένα μέρος μαγικό για τους άλλους, αλλά «υπερκτιμημένο» για εκείνη αφού το βλέπει και το ζει καθημερινά. Το έχει συνδέσει με τους ανθρώπους, και μετά από χρόνια πίεσης, δεν

αντιλαμβάνεται την αύρα που εκπέμπει το μέρος αλλά μόνο τα αρνητικά στοιχεία του. Αφού χωρίζει με τον αρραβωνιαστικό της καταλαβαίνει το πόσο το «Ναύπλιο» την έχει πληγώσει, δηλαδή οι άνθρωποι του και επιτέλους βρίσκει την διέξοδο και απελευθερώνεται. Αφού επιλέγει να περπατήσει την πόλη του Ναυπλίου και να την «ζήσει» όπως δεν το είχε κάνει μέχρι τώρα, επιτέλους διαχωρίζει το ανθρώπινο στοιχείο με το υλικό και βλέπει το μέρος στο οποίο μεγάλωσε πιο καθαρά και ελπιδοφόρα, σαν ένα μέρος που παρόλο γνώριμο της ήταν ουσιαστικά άγνωστο. Το Ναύπλιο λειτουργεί στην ιστορία ως μία μετάβαση από την μίζερη καθημερινότητα της ηρωίδας, σε έναν νέο κόσμο γεμάτο ελπίδα και όνειρα. Σε αυτό ακριβώς το σημείο, η ηρωίδα ξεκινά να φωτογραφίζει την πόλη, με σκοπό να δημιουργήσει νέες, αναμνήσεις, πιο χαρούμενες και «λυτρωτικές».

5.4. Το ποίημα και η δημιουργία του.

Η ιστορία φτάνει προς το τέλος της με την κορύφωση της δράσης και την δημιουργία ενός νέου ποιήματος από την ηρωίδα. Η αποκορύφωση πραγματοποιείται μέσω της συγγραφής ενός πρωτότυπου ποιήματος από την ηρωίδα αφότου έχει περάσει από έναν συναισθηματικό γολγοθά.

Το ποίημα που δημιουργεί η ηρωίδα και μέσω αυτού ανανεώνεται και έρχεται σε λύτρωση είναι ένα ποίημα που αποτελείται από τριάντα πέντε (35) στίχους, σαν ωδή προς τα ποιήματα III και V από το *Μονόγραμμα* και είναι γραμμένο με ελεύθερο στίχο με υπερρεαλιστικά στοιχεία. Το ποίημα ξεκινά με πόνο και θλίψη και καταλήγει στην απελευθέρωση. Στην αρχή η ηρωίδα πενθεί για την ζωή της, αλλά όπως αντικρίζει το περιβάλλον γύρω της και βλέπει τον κόσμο με νέα ματιά, συνειδητοποιεί ότι δεν χρειάζεται κανέναν και τίποτα αφού στο τέλος ο εαυτός της είναι αρκετός. Εμπνευσμένο από το IV ποίημα από το *Μονόγραμμα*, το νέο αυτό ποίημα μιλάει για φως και αγάπη αλλά για τον ίδιο τον εαυτό της ηρωίδας. Μέσα από το ποίημα η ηρωίδα βρίσκει ξανά τον χαμένο της εαυτό και την αγάπη που είχε για την ίδια. Το ποίημα λειτουργεί κλιμακωτά, από το χάος προς την λύτρωση, παρουσιάζοντας τα συναισθήματα που πέρασε η ηρωίδα για να βρει την αλήθεια της. Προς το τέλος του ποιήματος, η ηρωίδα αποκαλύπτει την επιθυμία της ότι θέλει να φύγει, υπονοώντας πως είναι έτοιμη να κάνει το επόμενο βήμα για την νέα της ζωή. Σε αντίθεση με το IV

ποίημα του Ελύτη, όπου ο ποιητής εκφράζει την αγάπη του προς ένα άλλο πρόσωπο, στο συγκεκριμένο ποίημα η αγάπη εκφράζεται αποκλειστικά και μόνο για το ίδιο το πρόσωπο που το γράφει. Το ποίημα της ηρωίδας βρίσκεται σε διάλογο με το ποίημα του Ελύτη, αφού και τα δύο παρουσιάζουν μεταφυσικά στοιχεία περιγράφοντας διαφορετικά τοπία αλλά καταλήγουν με διαφορετικό τέλος το κάθε ένα.

Συνοψίζοντας, το λυτρωτικό αυτό ποίημα της ηρωίδας αποτελεί το τελευταίο λιθαράκι για την αποδέσμευση της ηρωίδας από όλα όσα την κρατούσαν δεμένη τόσο καιρό και εμπνευσμένη από την ποίηση του Ελύτη, η ηρωίδα δημιουργεί κάτι δικό της που θα την δώσει το εισιτήριο για το αβέβαιο αλλά συναρπαστικό μέλλον.

Το ποίημα:

Πάνω από τις κεραμοσκεπές της πόλης

Πάνω από της θάλασσας το φως

και κάτω από του βράχου την σκιά

βρίσκομαι εγώ να λησμονώ τα παλιά.

Θέλω να φωνάζω και να οδυρθώ

αλλά κλαίω με καημό

για όλα όσα έζησα και θα ζήσω

σε τούτο το καιρό.

Τι να κάνω και τι να πω

ξέρω ότι με αγαπώ

Εγώ είμαι που σιωπηλά ουρλιάζω

και δυνατά σπαράζω

ολοκληρωτικά αλλάζω

και τον εαυτό μου πρώτο βάζω

Το γιασεμί δίπλα μου μυρίζει σαν ελπίδα

*και επιτέλους βλέπω την αλήθεια
να διαπερνά τον ουρανό σαν άστρο
και μαζί της φτιάχνω κάστρο*

*και παλάτι ζακουστό
που μέσα του ο πόνος σταματά
αφού μόνο θάλασσα και αγάπη
του κρατάει ζωντανή την καρδιά*

Χάνομαι στις πόλης τα στενά και γίνομαι ένα με αυτά

*Αέρας και φωτιά
το σώμα μου κοκλώνουν
Να με ταξιδέψουν θέλουν μακριά
και μου δίνουν άστρα για φυλαχτά.*

*Την θέση των δακρύων παίρνουν τώρα του ήλιου τα λουλούδια
που με ξυπνούν γλυκά για να μου πουν πως με αγαπούν.*

*Αυτό ξέρω τώρα
'Ό,τι με αγαπώ, μ'ακούς;
Να φύγω θέλω τώρα*

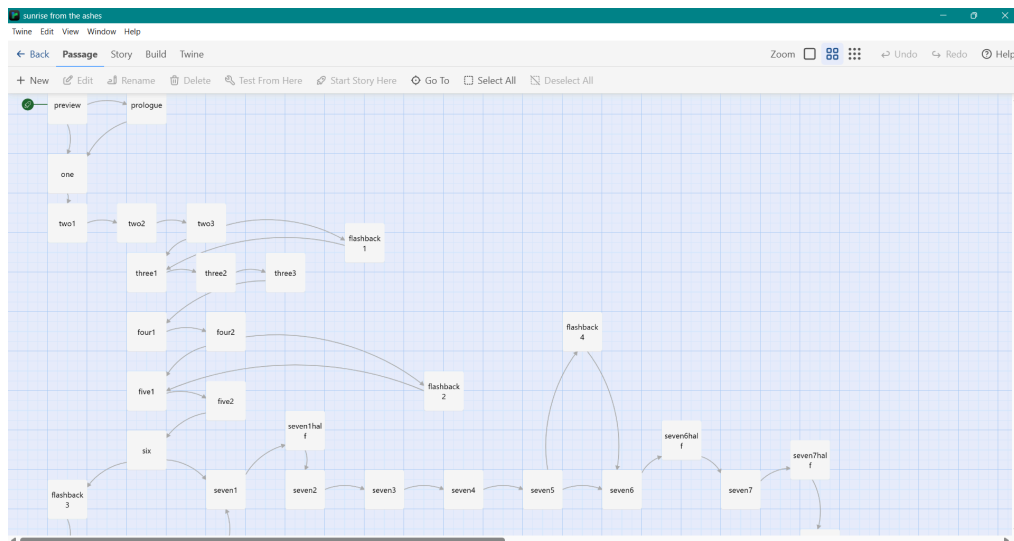
*Μαζί προς το άγνωστο
Εγώ με μένα
Με αγαπώ.*

6. ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑΤΙ

6.1. Η πλατφόρμα του twine.

Το twinery.org είναι μία δωρεάν διαδικτυακή πλατφόρμα που λειτουργεί με ανοιχτού κώδικα λογισμικό και χρησιμοποιείται για την δημιουργία διαδραστικών παιχνιδιών και ιστοριών. Η πλατφόρμα αυτή δεν απαιτεί εξζητημένες γνώσεις προγραμματισμού αφού μπορεί να λειτουργήσει με την χρήση υπερσυνδέσμων για την σύνδεση του κειμένου. Η κάθε ιστορία μπορεί να αποτελείται εξ' ολοκλήρου από κείμενο, είτε μπορεί να γίνει χρήση οπτικοακουστικού υλικού χρησιμοποιώντας κώδικα HTML και CSS.

Η συγκεκριμένη εργασία αποτελεί μία διαδραστική αφήγηση με κείμενο, φωτογραφίες και ήχους. Στην παρακάτω εικόνα φαίνεται η πλατφόρμα του twine με τα passages, όπως το βλέπει ο συγγραφέας κατά την επεξεργασία του και όχι ο θεατής:

6.2. Σχεδιασμός κειμένου στο twine.

Αρχικά, σκοπός της εργασίας είναι η μετάδοση μιας ιστορίας. Η ιστορία είναι μη γραμμική αλλά δεν θέλει να μπερδέψει και να κάνει τον αναγνώστη θεατή να χαθεί μέσα σε αυτήν. Η μετάδοση της συγκεκριμένης μη γραμμικής ιστορίας σε ένα

διαδραστικό περιβάλλον λειτουργεί σαν ένα παζλ όπου ο αναγνώστης - θεατής συλλέγει πληροφορίες και χτίζει σταδιακά το νόημα του έργου.

Το έργο αποτελείται από δύο κείμενα, το κυρίως κείμενο στο οποίο εξελίσσεται η ιστορία και τις αναδρομές στο παρελθόν που δίνουν στοιχεία για το τι έχει προηγηθεί στην ζωή της ηρωίδας. Αφού δημιουργήθηκε το plotline και με βάση αυτού, ξεκίνησε η ανάπτυξη του κειμένου και στην συνέχεια η εφαρμογή του, στην πλατφόρμα του twine. Αυτή η διαδικασία πήρε αρκετό χρόνο αφού χρειάστηκε να κοπούν πολλά κομμάτια της ιστορίας που δεν ήταν απαραίτητα και να γίνει σωστή δόμηση σε κάθε passage. Η κάθε σκηνή του plotline χωρίστηκε σε επιμέρους μέρη με σκοπό το κείμενο στο κάθε passage να είναι σχετικά μικρό για να είναι πιο οικείο και ευανάγνωστο στον αναγνώστη της ιστορίας.

Το αρχικό format του twine είναι πολύ απλό και μινιμαλιστικό, με μαύρο φόντο και λευκά μεγάλα γράμματα και είναι στην ευχέρεια του συγγραφέα για το πως θα μεταμορφώσει την ιστορία του. Στην προκειμένη περίπτωση επιλέχθηκε το format του **Harlowe 3.3.9** by Leon Arnott (License: Zlib).

Αφού ξεκίνησε το χτίσιμο της ιστορίας στο twine, άρχισαν και οι αλλαγές που επηρεάζουν το αισθητικό κομμάτι της ιστορίας. Αρχικά, για γραμματοσειρά όλου του κειμένου επιλέχθηκε η **sans-serif**, μία απλή και ευανάγνωστη γραμματοσειρά με μοντέρνα αίσθηση. Στην συνέχεια, για φόντο όλου του κυρίως κειμένου επιλέχθηκε το χρώμα #D2B48C (tan), ένα απλό και ζεστό nude χρώμα που θυμίζει το χρώμα των βιβλίων στην πιο ροζ εκδοχή του. Έπειτα, οι αναδρομές στο παρελθόν χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, τις καλές αναμνήσεις και τις κακές. Στις αναδρομές στο παρελθόν που περιέχουν θετικές αναμνήσεις, χρησιμοποιήθηκε το χρώμα #2F4F4F (DarkStateGray) και στις αναδρομές στο παρελθόν με άσχημες αναμνήσεις επιλέχθηκε το χρώμα #8B0000 (DarkRed) σαν background.

Εκτός από τις παραπάνω βασικές αλλαγές στην πλατφόρμα του twine, ακολούθησαν και πολλές ακόμη. Μία από αυτές ήταν και η αλλαγή του χρώματος του φόντου στο passage του πρωτότυπου ποιήματος. Στο συγκεκριμένο passage, η ηρωίδα δημιουργεί το δικό της ποίημα όπου μέσα από αυτό απελευθερώνεται και έρχεται σε λύτρωση. Θέλοντας να υπερτονιστεί η σημασία αυτού του passage, το χρώμα του background φόντου άλλαξε σε #5F9EA0 (CadetBlue), ένα φωτεινό παστέλ χρώμα, τελείως διαφορετικό από όλα όσα έχουν χρησιμοποιηθεί μέχρι τώρα για να κάνει

αντίθεση. Τέλος, σε όλα τα passages της ιστορίας, έχει δημιουργηθεί ένα πλαίσιο δύο συνεχόμενων γραμμών που παρουσιάζει το εφέ βιβλίου. Το εφέ βιβλίου στην παρουσίαση της ιστορίας χρησιμοποιείται για να προσφέρει μία αισθητικά ευχάριστη, όμορφη και νοσταλγική ατμόσφαιρα, όπως αυτή που προσφέρει το κράτημα ενός παλιού βιβλίου.

6.3. Φωτογραφικό υλικό.

Ένα επίσης πολύ σημαντικό στοιχείο της ιστορίας είναι το φωτογραφικό υλικό. Η ιστορία αυτή αποτελεί μία διαδραστική αφήγηση και η ιδέα από την αρχή ήταν να πραγματοποιηθεί αυτό μέσω της χρήσης φωτογραφικού υλικού. Όλες οι φωτογραφίες, από την πρώτη μέχρι την τελευταία, είναι φωτογραφίες που έχει τραβήξει η δημιουργός κυρίως μέσω φωτογραφικής κάμερας. Οι φωτογραφίες στο τρίτο flashback, που ουσιαστικά είναι φωτογραφίες που προϋπήρχαν αποθηκευμένες στην κάμερα της ηρωίδας όταν την ανοίγει, είναι φωτογραφίες που έχει τραβήξει η δημιουργός, μέσα στις χρονολογίες 2018 - 2022 στην πόλη του Ναυπλίου και είναι όλες τραβηγμένες από κινητό τηλέφωνο. Στην συνέχεια, οι φωτογραφίες που βγάζει η ηρωίδα κατά την εξέλιξη της ιστορίας είναι φωτογραφίες που έχουν τραβηχτεί με τις κάμερες Canon EOS 2000D και Canon PowerShot Pro 1 και έχουν επεξεργαστεί μέσω της εφαρμογής Lightroom. Οι φωτογραφίες αυτές έχουν τραβηχτεί αποκλειστικά για να εξυπηρετήσουν την ιστορία και όλες έχουν τραβηχτεί στην παλιά πόλη του Ναυπλίου.

Η δημιουργός της ιστορίας δεν είναι μία απλή αφηγήτρια, αφού η σχέση της με την ηρωίδα είναι εσωτερική και βιωματική. Η ηρωίδα της ιστορίας δεν αποτελεί μία απλή φανταστική επινόηση καθώς ο χαρακτήρας της και τα βιώματά της αντανακλούν σε μνήμες και εμπειρίες της δημιουργού του έργου. Οι εικόνες που παρουσιάζονται μέσα στην ιστορία δεν προέρχονται από ουδέτερα σημεία της πόλης του Ναυπλίου, αλλά είναι μέρη και σημεία στα έχουν αποτυπωθεί βιώματα και έντονες αναμνήσεις της δημιουργού. Το παρελθόν της δημιουργού λειτουργεί σαν υπόγειο ρεύμα μέσα στην ιστορία. Η σύνδεση της ηρωίδας με το παρελθόν της δημιουργού προκύπτει από τις ανάγκες της, για επανερμηνεία και αλλαγή. Η ηρωίδα παρουσιάζει φόβους, ελπίδες, προσδοκίες και καταστάσεις που ανήκουν στα βιώματα της δημιουργού αλλά παρουσιάζονται μετασχηματισμένα. Φυσικά, υπάρχει ο διαχωρισμός της ηρωίδας από

την δημιουργό αφού δεν είναι το ίδιο πρόσωπο και η κατάληξη διαφέρει από την πραγματικότητα, αλλά μέσα από την ιστορία, επανέρχονται στοιχεία από το παρελθόν της δημιουργού για το φωτίσουν και για αφηγηθούν μία νέα ιστορία με κοινές εμπειρίες.

Οι φωτογραφίες είναι εμπνευσμένες από το *Μονόγραμμα* του Ελύτη και συνδέονται με αυτό. Στο *Μονόγραμμα* του Ελύτη παρουσιάζονται εικόνες από θάλασσα, ουρανό, εκκλησίες, λουλούδια και φυτά. Οι φωτογραφίες που εμφανίζονται στην ιστορία συνδέονται άμεσα με τις περιγραφές των τοπίων του Ελύτη και σε δεύτερο χρόνο ταυτίζονται και με το ποίημα της ίδιας της ηρώιδας. Οι φωτογραφίες με τοπία φύσης, θάλασσας, εκκλησιών και λουλουδιών, δεν είναι απλώς η σύλληψη ενός τοπίου αλλά αποτελούν έναν οπτικό διάλογο με τα ποιήματα του Ελύτη. Το στοιχείο του έρωτα στο ποίημα του Ελύτη παίρνει μία μεταφυσική διάσταση και η φύση αλλάζει μορφή. Στην ιστορία, η ηρώίδα ανακαλύπτει ξανά την αγάπη για τον εαυτό της και φωτογραφίζοντας την φύση γύρω της, αποκαλύπτει τα κρυμμένα συναισθήματά της. Η σύνδεση μεταξύ του *Μονογράμματος* και των φωτογραφιών γίνεται σταδιακά, όσο η ηρώίδα συνδέει στίχους από το *Μονόγραμμα* με το τοπίο γύρω της και κατ' επέκταση με την πόλη του Ναυπλίου.

Ο Ελύτης ταυτίζει το αγαπημένο του πρόσωπο με το τοπίο, ενώ στις φωτογραφίες της ιστορίας, η απουσία του ανθρώπου λειτουργεί σαν κάθαρση. Όλα τα τοπία που απεικονίζονται, έχουν τον δικό τους συμβολισμό που αντανακλά στο μονοπάτι που διασχίζει η ηρώίδα της ιστορίας. Η ανατολή του ηλίου γίνεται ελπίδα, τα χαλάσματα και το άγριο τοπίο γίνονται αναμνήσεις που δεν ξεχνιούνται, τα λουλούδια γίνονται δύναμη αλλά και ευθραυστότητα, η εκκλησία γίνεται προσευχή και η θάλασσα γίνεται λύτρωση. Η σύνδεση δεν είναι καθαρά θεματική αλλά βαθιά υπαρξιακή. Οι φωτογραφίες βασίζονται πάνω στο σύμπαν που έχει δημιουργήσει ο Ελύτης και επιχειρούν να το εξελίσσουν σε ένα νέο σύμπαν, αυτό της αναγέννησης του ανθρώπου. Έτσι λοιπόν και οι φωτογραφίες, δεν αποτυπώνουν απλά το τοπίο, αλλά μεταμορφώνουν τις λέξεις σε εικόνες. Μέσα από το *Μονόγραμμα* και από τις φωτογραφίες της, η ηρώίδα φτάνει στην λύτρωσή της, συγχέοντας ταυτόχρονα και την πόλη του Ναυπλίου. Οι λέξεις γίνονται φως και χρώμα και τέλος, η ποίηση γίνεται φωτογραφίες.

Μια ακόμα οπτική αναφορά που εμφανίζεται μέσα στην ιστορία είναι αυτή που σηματοδοτεί τις αναδρομές στο παρελθόν. Το εικαστικό αυτό εμφανίζεται στρατηγικά

μέσα στο κείμενο για να υποδηλώνει τα επερχόμενα flashbacks. Το εικαστικό απεικονίζει το σχέδιο που υπάρχει στο εξώφυλλο του ποιήματος, το *Μονόγραμμα*. Το εικαστικό αυτό είναι η απεικόνιση ενός αρχαίου χάλκινου κατόπτρου (Ελύτης, 2022). Η επιλογή αυτού του εικαστικού, ως σύνδεσμος μεταξύ του κυρίως κειμένου και των αναδρομών στο παρελθόν, έγινε επειδή σχετίζεται άρρηκτα με το ίδιο το ποίημα του Ελύτη.

*Η φωτογραφία που σηματοδοτεί τις αναδρομές στο παρελθόν.

6.4. Ακουστικό υλικό.

Για την ιστορία χρησιμοποιήθηκε και ακουστικό υλικό. Μέσα στο κείμενο υπάρχουν δύο είδη ακουστικού υλικού, τα ηχητικά εφέ που αγκαλιάζουν την ιστορία και οι απαγγελίες στίχων.

Τα ηχητικά εφέ είναι ήχοι όπως, το τικ-τακ του ρολογιού, η πόρτα που κλείνει απότομα, η καμπάνα της εκκλησίας και ο ήχος του μεγάλου ρολογιού της πόλης. Τα παραπάνω αυτά εφέ ήχου χρησιμοποιούνται σποραδικά μέσα στο κείμενο για να δώσουν έμφαση, να ενισχύσουν την πλοκή και να μεταφέρουν νοητά τον αναγνώστη στο περιβάλλον της ιστορίας. Οι παραπάνω ήχοι είναι λίγων δευτερολέπτων και οι τρεις από αυτούς έχουν προέλθει από διαδικτυακές βάσεις δεδομένων ανοικτής πρόσβασης, ενώ ο ήχος της πόρτας που κλείνει απότομα είναι πραγματική ηχογράφηση της δημιουργού.

Το ακουστικό υλικό που περιέχει απαγγελίες στίχων βρίσκεται και αυτό σποραδικά μέσα στο κείμενο. Οι απαγγελίες ακούγονται όταν εμφανίζονται και οι

αντίστοιχοι στίχοι μέσα στο κείμενο για να δώσουν έμφαση με βαρύτητα στην πλοκή. Σε επιμέρους σημεία της αφήγησης ακούμε τη δημιουργό να απαγγέλλει στίχους από το Μονόγραμμα. Ο ήχος του μπάσου χρησιμοποιείται συνοδευτικά για να ενισχύσει τον ρυθμό της ιστορίας, αλλά και να εντείνει τον συναισθηματικό δεσμό με την ηρωίδα. Τέλος, υπάρχει μία απαγγελία στο σημείο (passage) της δημιουργίας του ποιήματος από την ηρωίδα. Στην συγκεκριμένη απαγγελία εκφωνείται το ίδιο το ποίημα από την δημιουργό για λόγους προσβασιμότητας. Ο αναγνώστης λοιπόν, μπορεί να βλέπει και να διαβάζει τους στίχους του ποιήματος, αλλά ταυτόχρονα, μπορεί να ακούει και την απαγγελία του ή μόνο να ακούει ή μόνο να διαβάζει.

7. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία αποτελεί μία διαδραστική ιστορία που εξελίσσεται στην πλατφόρμα του twine. Η εργασία επιχείρησε να χτίσει μία πρωτότυπη ιστορία μέσα στο ψηφιακό περιβάλλον του twine με μη γραμμική αφήγηση και την χρήση αναδρομών στο παρελθόν. Η ιστορία έχει εμπνευστεί από την ποίηση του Οδυσσέα Ελύτη και συγκεκριμένα από ποίημα «*Το Μονόγραμμα*» και το χρησιμοποιεί για να βοηθήσει την ηρωίδα της ιστορίας να βρει τον εαυτό της και τέλος να φτάσει στην λύτρωση. Η ιστορία ως διαδραστική χρησιμοποιεί οπτικοακουστικά μέσα και κυρίως φωτογραφίες και ηχητικά εφέ. Οι φωτογραφίες και οι ήχοι εξυπηρετούν την αφήγηση και ενισχύουν την εμπειρία του αναγνώστη ενώ μέσα στην πλατφόρμα του twine συνδυάζονται πολλά είδη τέχνης, κάνοντας την λογοτεχνία, την ποίηση και τα ψηφιακά μέσα να παντρευτούν ανοίγοντας νέες πόρτες για την αφήγηση. Εκτός από την ίδια την ιστορία καθαυτή, στην εργασία δημιουργείται και ένα ποίημα που λειτουργεί ως εργαλείο για την κάθαρση της ηρωίδας και είναι βασισμένο πάνω στην ποίηση του Ελύτη και κατ' επέκταση πάνω στο *Μονόγραμμα* και στις τεχνικές με τις οποίες έχει γραφτεί. Εν κατακλείδι, η παρούσα εργασία είναι ένα καλλιτεχνικό εγχείρημα που χρησιμοποιεί το έργο του Οδυσσέα Ελύτη για να δημιουργηθεί κάτι καινούργιο και να συνδυάσει κείμενο με οπτικοακουστικά μέσα σε ψηφιακή μορφή, χτίζοντας μία ιστορία για μία κοπέλα που μετά από ένα δραματικό συμβάν βρίσκεται στην άβολη θέση του να βρει τον εαυτό της και να απελευθερωθεί από τα δεσμά της.

8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία:

- Beaton, Roderick (1999). *“An Introduction to Modern Greek Literature”*, Clarendon Press.
- Δημηρούλης, Δ. (1986). «*Το «Άξιον» της Ιστορίας και το «Εστί» της Ρητορικής*». Περιοδικό Χάρτης («Αφιέρωμα στον Οδυσσέα Ελύτη»), Αθήνα, τεύχος 21-23, σελ. 314-334.
- Δανιήλ, Γ. (1986). «*Επτά παρά ένα «δελτία» για τον Οδυσσέα Ελύτη*». Περιοδικό Χάρτης («Αφιέρωμα στον Οδυσσέα Ελύτη»), Αθήνα, τεύχος 21-23, σελ. 476-481.
- Δασκαλόπουλος, Δ. (1986). «*Χρονολόγιο Οδυσσέα Ελύτη (1911-1986)*». Περιοδικό Χάρτης («Αφιέρωμα στον Οδυσσέα Ελύτη»), Αθήνα, τεύχος 21-23, σελ. 261-280.
- Ελύτης, Ο. (2022). «*Το Μονόγραμμα*» Αθήνα: εκδόσεις Ίκαρος.
- Genette, Gerard (1983). *“Narrative discourse: An Essay in Method”*, (Translation: J. E. Lewin), Cornell University Press.
- Ηλιοπούλου, Ι. (2011). «*Οδυσσέας Ελύτης - Ο ναυτίλος του αιώνα*» Αθήνα: εκδόσεις Ίκαρος.
- Ivanovici, V. (1979). «*Ο Οδυσσέας Ελύτης και η παραδεισιακή ουτοπία του έρωτος*». Περιοδικό Χάρτης («Αφιέρωμα στον Οδυσσέα Ελύτη»), Αθήνα, τεύχος 21-23, σελ. 484-492.
- Καραντώνης, Α. (1958). «*Εισαγωγή στη νεώτερη ποίηση*» Αθήνα: εκδόσεις Δίφρος.
- Καραντώνης, Α. (1983). «*Για τον Οδυσσέα Ελύτη*» Αθήνα: εκδόσεις Παπαδήμα.
- Λαμπαδαρίδου - Πόθου, Μ. (1983). «*Οδυσσέας Ελύτης ένα όραμα του κόσμου*» Αθήνα: εκδόσεις Φιλιπότη.
- Λαμπαδαρίδου - Πόθου, Μ. (1997). «*Οδυσσέας Ελύτης ο μυστικός*». Νέα Εστία (Ειδική έκδοση - αφιέρωμα για την εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», 2019), τεύχος 1674-1675, σελ. 40-43.

Μαμαλάκη, Ζ. (1997). «*Οδυσσέας Ελύτης: Το φωτεινό πρόσωπο της Ελλάδας*». Νέα Εστία (Ειδική έκδοση - αφιέρωμα για την εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», 2019), τεύχος 1674-1675, σελ. 128-134.

Μαραγκού, Λ. Α. (1997). «*Οδυσσέας Ελύτης: Ονειρεύεται με τα μάτια της ψυχής του*». Νέα Εστία (Ειδική έκδοση - αφιέρωμα για την εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», 2019), τεύχος 1674-1675, σελ. 101-103.

Νικορέτζος, Δ. (1997). «*Μια ανορθόδοξη κριτική θεώρηση της ποίησης του Ελύτη*». Νέα Εστία (Ειδική έκδοση - αφιέρωμα για την εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», 2019), τεύχος 1674-1675, σελ. 44-57.

Φραγκοπούλου, Θ. Δ. (1997). «*Μία άποψη για τον Ελύτη*». Νέα Εστία (Ειδική έκδοση - αφιέρωμα για την εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», 2019), τεύχος 1674-1675, σελ. 35-39.

Vitti, M. (1984). «*Οδυσσέας Ελύτης: Κριτική Μελέτη*» Αθήνα: εκδόσεις Ερμής.

Vitti, M. (1998). «*Για τον Οδυσσέα Ελύτη: Ομιλίες και άρθρα*». Αθήνα: εκδόσεις Καστανιώτη.

Vitti, M. (Επιμ.). (1999). «*Εισαγωγή στην ποίηση του Οδυσσέα Ελύτη: Επιλογή κριτικών κειμένων*» Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Συνεντεύξεις / Ντοκιμαντέρ:

ΕΡΤ αρχείο (1979), (Εκτέλεση: Σγουράκης Γ.) «*Της πατρίδας μου πάλι ομοιώθηκα*», Αυτοτελές επιμορφωτικό ντοκιμαντέρ για τον ποιητή Οδυσσέα Ελύτη.

<https://archive.ert.gr/6690/>

ΕΡΤ αρχείο (1999), «*Γιώργος Σεφέρης - Οδυσσέας Ελύτης, δύο νόμπελ στην ελληνική ποίηση*», Σειρά «Παρασκήνιο».

<https://archive.ert.gr/6725/>

ΡΙΚ αρχείο (2012), «*Παρασκήνιο - Οδυσσέας Ελύτης*»

<https://archive.ert.gr/154730-2/>

ΕΡΤ αρχείο (2002), «*Εποχές και συγγραφείς - Οδυσσέας Ελύτης*», Σειρά ντοκιμαντέρ του Τάσου Ψαρρά.

<https://archive.ert.gr/8512/>

Online πηγές (άρθρα, διπλωματικές εργασίες κ.α.):

Yida, Pan Jennifer (2021), “*Chekhov’s guns: Technology, Design, and Intention in Narrative Fiction*” (Doctoral dissertation, The University of Chicago).

Campbell, Scott Joseph (2018), “*The third state: Ethics and agency within hybrid narratives*” (Master’s thesis, San Francisco State University).

Gebeyehu, Tsegaye Abie (2020), “*Forum for World Literature Studies: Analysis of literary techniques employed in The Revelation: Flashback in focus*”, volume 12(1), (pp. 174–187).

Calleja, G. (2011). “*In-game: From immersion to incorporation*”. MIT Press.

Mariani, I., Ciancia, M., Ackermann, J. (2022-2023). “*Interactive digital narratives and counter-narratives: Systematising knowledge to derive clusters as lenses of observation.*”. Interactive digital narratives, GAME: The Italian Journal of Game Studies, issue 11, (pp. 05-32).

Γούτσος, Δ. (2012). «*Αφήγηση: Ποιος μιλάει και ποιος βλέπει στην αφήγηση;*». Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

https://www.greek-language.gr/digitalResources/modern_greek/tools/lexica/glossology_edu/lemma.html?id=168&ur=2

Ναθαναήλ, Έρη (2020), «*Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Λυκείου: Τα ρηματικά πρόσωπα στη Λογοτεχνία/Αφήγηση*» (Άρθρο στο: [Newsroom schooltime.gr](http://Newsroom.schooltime.gr))

<https://www.schooltime.gr/2020/02/03/neoelliniki-glossa-logotexnia-likeiou-ta-rimatika-prosops-sti-logotexnia-afigisi/>

9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

i) Το Μονόγραμμα.

I.

Θα γυρίσει αλλού τις χαρακιές
Της παλάμης, η Μοίρα, σαν κλειδούχος
Μια στιγμή θα συγκατατεθεί ο Καιρός

Πώς αλλιώς, αφού αγαπιούνται οι άνθρωποι

Θα παραστήσει ο ουρανός τα σωθικά μας
Και θα χτυπήσει τον κόσμο η αθωότητα
Με το δριμύ του μαύρου του θανάτου.

II.

Πενθώ τον ήλιο και πενθώ τα χρόνια που έρχονται
Χωρίς εμάς και τραγουδώ τ' άλλα που πέρασαν
Εάν είναι αλήθεια

Μιλημένα τα σώματα και οι βάρκες που έκρουσαν γλυκά

Οι κιθάρες που αναβόσβησαν κάτω από τα νερά

Τα “πίστεψέ με” και τα “μη”

Μια στον αέρα, μια στη μουσική

Τα δυό μικρά ζώα, τα χέρια μας

Που γύρευαν ν' ανέβουνε κρυφά το ένα στο άλλο

Η γλάστρα με το δροσαχί στις ανοιχτές αυλόπορτες

Και τα κομμάτια οι θάλασσες που ερχόντουσαν μαζί

Πάνω απ' τις ξερολιθιές, πίσω απ' τους φράχτες
Την ανεμόνα που κάθισε στο χέρι σου
Κι έτρεμε τρεις φορές το μωβ τρεις μέρες πάνω από τους καταρράχτες

Εάν αυτά είναι αλήθεια τραγουδώ
Το ξύλινο δοκάρι και το τετράγωνο φαντό
Στον τοίχο, τη Γοργόνα με τα ξέπλεκα μαλλιά
Τη γάτα που μας κοίταξε μέσα στα σκοτεινά
Παιδί με το λιβάνι και με τον κόκκινο σταυρό
Την ώρα που βραδιάζει στον βράχων το απλησίαστο
Πενθώ το ρούχο που άγγιξα και μου ήρθε ο κόσμος.

III.

Έτσι μιλώ για σένα και για μένα
Επειδή σ' αγαπώ και στην αγάπη ξέρω
Να μπαίνω σαν Πανσέληνος
Από παντού, για το μικρό το πόδι σου μες στ' αχανή σεντόνια
Να μαδάω γιασεμιά – κι έχω τη δύναμη
Αποκοιμισμένη, να φυσώ να σε πηγαίνω
Μεσ' από φεγγερά περάσματα και κρυφές της θάλασσας στοές
Υπνωτισμένα δέντρα με αράχνες που ασημίζουνε

Ακουστά σ' έχουν τα κύματα
Πώς χαιδεύεις, πώς φιλάς
Πώς λες ψιθυριστά το “τι” και το “ε”
Τριγύρω στο λαιμό στον όρμο
Πάντα εμείς το φως κι η σκιά

Πάντα εσύ τ' αστεράκι και πάντα εγώ το σκοτεινό πλεούμενο

Πάντα εσύ το λιμάνι κι εγώ το φανάρι το δεξιά

Το βρεγμένο μουράγιο και η λάμψη επάνω στα κουπιά

Ψηλά στο σπίτι με τις κληματίδες

Τα δετά τριαντάφυλλα, το νερό που κρυώνει

Πάντα εσύ το πέτρινο άγαλμα και πάντα εγώ η σκιά

που μεγαλώνει

Το γερό παντζούρι εσύ, ο αέρας που το ανοίγει εγώ

Επειδή σ' αγαπώ και σ' αγαπώ

Πάντα εσύ το νόμισμα κι εγώ η λατρεία που το

εξαργυρώνει:

Τόσο η νύχτα, τόσο η βοή στον άνεμο

Τόσο η στάλα στον αέρα, τόσο η σιγαλιά

Τριγύρω η θάλασσα η δεσποτική

Καμάρα τ' ουρανού με τ' άστρα

Τόσο η ελάχιστή σου αναπνοή

Που πια δεν έχω τίποτε άλλο

Μεσ' στους τέσσερεις τοίχους, το ταβάνι, το πάτωμα

Να φωνάζω από σένα και να με χτυπά η φωνή μου

Να μυρίζω από σένα και ν' αγριεύουν οι άνθρωποι

Επειδή το αδοκίμαστο και το απ' αλλού φερμένο

Δεν τ' αντέχουν οι άνθρωποι κι είναι νωρίς, μ' ακούς

Είναι νωρίς ακόμη μεσ' στον κόσμο αυτόν αγάπη μου

Να μιλώ για σένα και για μένα.

IV.

Είναι νωρίς ακόμη μεσ' στον κόσμο αυτόν, μ' ακούς

Δεν έχουν εξημερωθεί τα τέρατα, μ' ακούς

Το χαμένο μου αίμα και το μυτερό, μ' ακούς

Μαχαίρι

Σαν κριάρι που τρέχει μεσ' στους ουρανούς

Και των άστρων τους κλώνους τσακίζει, μ' ακούς

Είμ' εγώ, μ' ακούς

Σ' αγαπώ, μ' ακούς

Σε κρατώ και σε πάω και σου φορώ

Το λευκό νυφικό της Οφηλίας, και μ' ακούς

Πού μ' αφήνεις, πού πας και ποιός, μ' ακούς

Σου κρατεί το χέρι πάνω απ' τους κατακλυσμούς

Οι πελώριες λιάνες και των ηφαιστειών οι λάβες

Θά' ρθει μέρα, μ' ακούς

Να μας θάψουν κι οι χιλιάδες ύστερα χρόνοι, μ' ακούς

Λαμπερά θα μας κάνουν πετρώματα, μ' ακούς

Να γυαλίσει επάνω τους η απονιά, μ' ακούς

Των ανθρώπων

Και χιλιάδες κομμάτια να μας ρίξει, μ' ακούς

Στα νερά ένα-ένα, μ' ακούς

Τα πικρά μου βότσαλα μετρώ, μ' ακούς

Κι είναι ο χρόνος μια μεγάλη εκκλησία, μ' ακούς

Όπου κάποτε οι φιγούρες, μ' ακούς

Των Αγίων

Βγάζουν δάκρυ αληθινό, μ' ακούς

Οι καμπάνες ανοίγουν αψηλά, μ' ακούς

Ένα πέρασμα βαθύ να περάσω

Περιμένουν οι άγγελοι με κεριά και νεκρώσιμους ψαλμούς

Πουθενά δεν πάω, μ' ακούς

Ή κανείς ή κι δυο μαζί, μ' ακούς

Το λουλούδι αυτό της καταγίδας και, μ' ακούς

Της αγάπης

Μια για πάντα το κόψαμε, μ' ακούς

Και δε γίνεται ν' ανθίσει αλλιώς, μ' ακούς

Δεν υπάρχει το χώμα, δεν υπάρχει ο αέρας

Που αγγίξαμε, ο ίδιος, μ' ακούς

Και κανείς κηπουρός δεν ευτύχησε σ' άλλους καιρούς

Από τόσον χειμώνα κι από τόσους βοριάδες, μ' ακούς

Να τινάζει λουλούδι, μόνο εμείς, μ' ακούς

Μεσ' στη μέση της θάλασσας

Από μόνο το θέλημα της αγάπης, μ' ακούς

Ανεβάσαμε ολόκληρο νησί, μ' ακούς

Με σπηλιές και με κάβους κι ανθισμένους γκρεμούς

Άκου, άκου

Ποιός μιλεί στα νερά και ποιός κλαίει – ακούς;

Ποιός γυρεύει τον άλλο, ποιός φωνάζει – ακούς;

Είμ' εγώ που φωνάζω κι είμ' εγώ που κλαίω, μ' ακούς

Σ' αγαπώ, σ' αγαπώ, μ' ακούς.

V.

Γιά σένα έχω μιλήσει σέ καιρούς παλιούς
Μέ σοφές παραμάνες και μ' αντάρτες απόμαχους
Από τί νά' ναι πού έχεις τή θλίψη του αγριμιού
Τήν ανταύγεια στό μέτωπο του νερού του τρεμάμενου
Καί γιατί, λέει, νά μέλει κοντά σου νά' ρθω
Πού δέν θέλω αγάπη αλλά θέλω τόν άνεμο
Αλλά θέλω της ξέσκεπης όρθιας θάλασσας τόν καλπασμό

Καί για σένα κανείς δέν είχε ακούσει
Για σένα ούτε τό δίκταμο ούτε τό μανιτάρι
Στά μέρη τ' αψηλά της Κρήτης τίποτα
Για σένα μόνο δέχτηκε ο Θεός νά μου οδηγή τό χέρι

Πιό δω, πιό κεί, προσεχτικά σ' όλα τό γύρο
Του γιαλού του προσώπου, τούς κόλπους, τά μαλλιά
Στό λόφο κυματίζοντας αριστερά

Τό σώμα σου στή στάση του πεύκου του μοναχικού
Μάτια της περηφάνειας και του διάφανου
Βυθού, μέσα στό σπíti μέ τό σκρίνιο τό παλιό
Τίς κίτρινες νταντέλες και τό κυπαρισσόξυλο
Μόνος νά περιμένω που θά πρωτοφανείς

Ψηλά στό δώμα ή πίσω στίς πλάκες της αυλής
Μέ τ' άλογο του Αγίου και τό αυγό της Ανάστασης

Σάν από μιά τοιχογραφία καταστραμμένη

Μεγάλη όσο σέ θέλησε η μικρή ζωή
Νά χωράς στό κεράκι τή στεντόρεια λάμψη τήν ηφαιστειακή

Πού κανείς νά μήν έχει δει καί ακούσει
Τίποτα μέσ στίς ερημιές τά ερειπωμένα σπίτια
Ούτε ο θαμμένος πρόγονος άκρη άκρη στόν αυλόγυρο
Γιά σένα, ούτε η γερόντισσα ν' όλα της τά βοτάνια

Γιά σένα μόνο εγώ, μπορεί, καί η μουσική
Πού διώχνω μέσα μου αλλ' αυτή γυρίζει δυνατότερη
Γιά σένα τό ασχημάτιστο στήθος των δώδεκα χρονώ
Τό στραμμένο στό μέλλον με τόν κρατήρα κόκκινο
Γιά σένα σάν καρφίτσα η μυρωδιά η πικρή
Πού βρίσκει μέσ στό σώμα καί πού τρυπάει τή θύμηση
Καί νά τό χώμα, νά τά περιστέρια, νά η αρχαία μας γή.

VI.

Έχω δει πολλά καί η γή μέσ απ' τό νού μου φαίνεται ωραιότερη
Ωραιότερη μέσ στους χρυσούς ατμούς
Η πέτρα η κοφτερή, ωραιότερα
Τά μπλάβα των ισθμών καί οί στέγες μέσ στά κύματα
Ωραιότερες οί αχτίδες όπου δίχως να πατείς περνάς
Αήτητη όπως η Θεά της Σαμοθράκης πάνω από τά βουνά τής θάλασσας

Έτσι σ' έχω κοιτάζει πού μου αρκεί
Νά'χει ο χρόνος όλος αθωωθεί
Μέσ στό αυλάκι που τό πέρασμα σου αφήνει
Σάν δελφίни πρωτόπειρο ν' ακολουθεί

Καί νά παίζεις μέ τ' άσπρο καί τό κυανό η ψυχή μου!

Νίκη, νίκη όπου έχω νικηθεί
Πρίν από τήν αγάπη καί μαζί
Γιά τή ρολογιά καί τό γκιούλ-μπιρσίμι
Πήγαινε, πήγαινε καί ας έχω εγώ χαθεί

Μόνος καί άς είναι ο ήλιος που κρατείς ένα παιδί νεογέννητο

Μόνος, καί ας είμ' εγώ η πατρίδα που πενθεί
Ας είναι ο λόγος που έστειλα νά σου κρατεί δαφνόφυλλο
Μόνος, ο αέρας δυνατός καί μόνος τ' ολοστρόγγυλο
Βότσαλο στό βλεφάρισμα του σκοτεινού βυθού

Ο ψαράς που ανέβασε κι έριξε πάλι πίσω στους καιρούς τόν Παράδεισο!

VII.

Στόν Παράδεισο έχω σημαδέψει ένα νησί
Απαράλλαχτο εσύ κι ένα σπίτι στή θάλασσα

Μέ κρεβάτι μεγάλο καί πόρτα μικρή
Έχω ρίξει μέσ στ' άπατα μιάν ηχώ
Νά κοιτάζομαι κάθε πρωί που ξυπνώ
Νά σε βλέπω μισή να περνάς στό νερό
Και μισή να σε κλαίω μέσ στόν Παράδεισο.

ii) Φωτογραφίες.

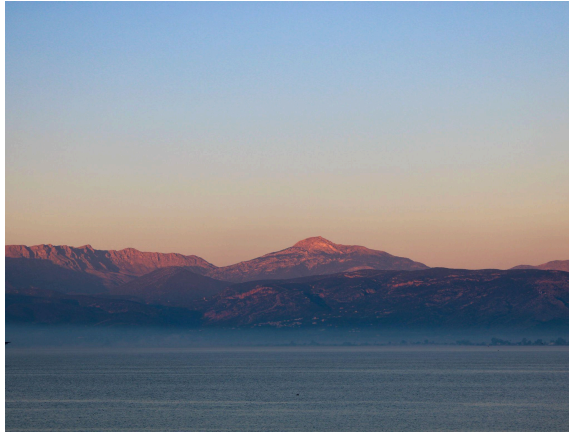

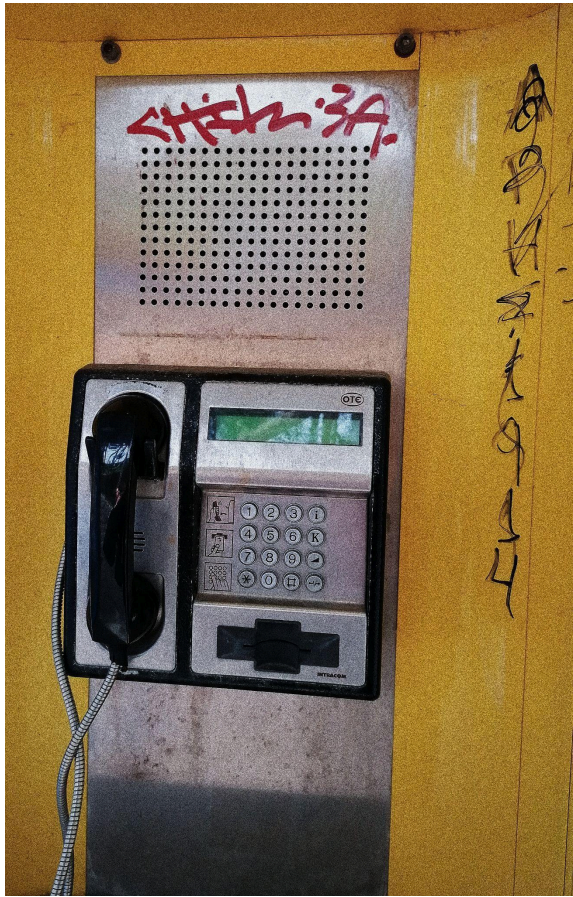

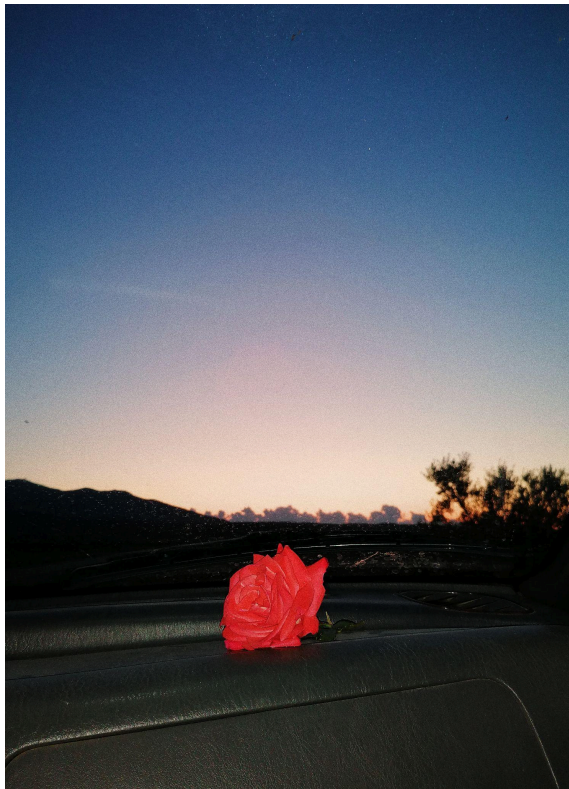
ΤΕΛΟΣ

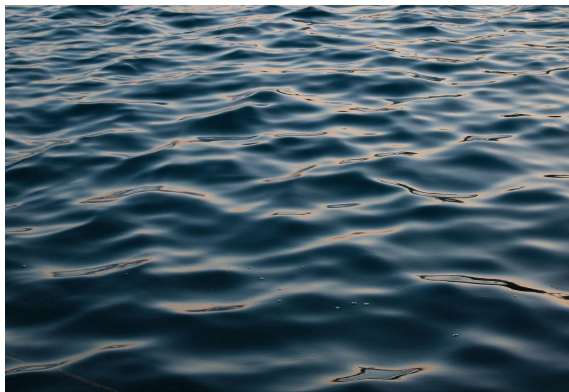
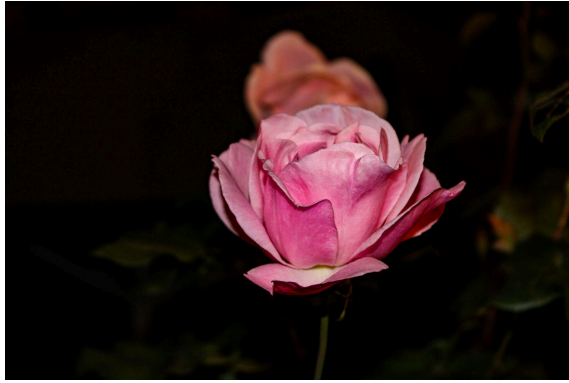

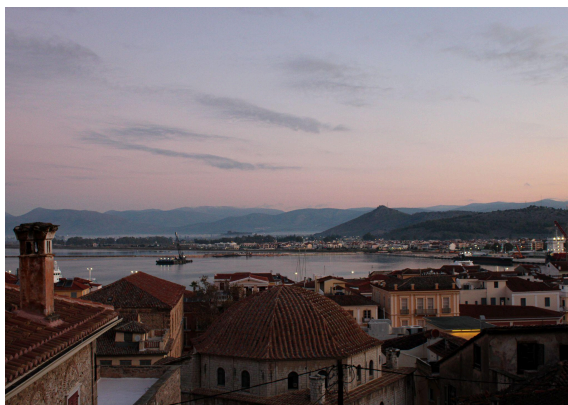

*Όλες οι παραπάνω φωτογραφίες χρησιμοποιήθηκαν μέσα στην πλατφόρμα του twine, σποραδικά μέσα στο κείμενο.